

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل: متن قوانین - تصویب نامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی - اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آئین نامه ها - بخش نامه ها - آگهی های رسمی و قانونی - سؤالات

سال پنجم - شماره ۱۲۸۳

صفحه ۴۶۰۷

پیرشنبه ۲۱ شهریور ۱۳۲۸

۴ شنبه ۲۲ تیرماه ۱۳۲۸

دوره پانزدهم قانونگذاری

شماره مسلسل ۱۷۴۲

روزنامه یومیه

فهرست مندرجات

صورت مشروح مذاکرات صد هشتاد و هشتمین جلسه دور پانزدهم از صفحه ۱ تا ۱۵ آگهی های رسمی ۷۲

مذاکرات مجلس

جلسه ۱۸۹

صورت مشروح مذاکرات جلسه روز سه شنبه ۲۱ تیر ماه ۱۳۲۸

فهرست مطالب

- ۱- تصویب صورت مجلس.
- ۲- بیانات قبل از دستور آقایان: نورالدین امامی - یحیی اسفندیاری - حاذقی - مهدی ارباب
- ۳- بقیه مذاکره در بودجه کل کشور.
- ۴- تقدیم لایحه اجرای مصوبات کمیسیون فرهنگ
- ۵- تصویب فوریت لایحه مستخدمین سوندی شهربانی
- ۶- تصویب فوریت طرح نمایندگان راجع به وایمائی کشوری
- ۷- ختم جلسه

ساعت هشت و نیم صبح مجلس برپاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید.

۱- تصویب صورت مشروح مجلس

رئیس - نسبت بصورت مجلس جلسه پیش نظری نیست (بعضی از نمایندگان - صورت جلسه را نداده اند) الان آقای رئیس اداره تند نویسی میگفتند که دیشب داده اند ولی مطبوعه هنوز چاپ نکرده شاید تا نیم ساعت دیگر حاضر شود اینکه توزیع شده مال جلسه ما قبل است آقای آصف

آصف - در عین اینکه شایسته است از زحمات تند نویسی قدر دانی بشود ولی در این عرایض بنده یک اصلاحاتی لازم است اولاً نوشته اند تلگرافی از یکی از ساکنین آنجا شده در صورتیکه بنده عرض کردم از یکی از مالکین و بعد در موضوع کشاورزی و سن که بعضی رسا آمد چنانچه توتون آنجا خوب اداره شود توتون آنجا حذف شده از مهاباد کردستان تا کرمانشاه آنهم قابل اصلاح است در آنجا هم نوشته که ده اسفند آباد که بین کرمانشاه و گروس واقع است اگر سبصد چهار صد خروار نگیرند این سبصد چهار صد خروار نیست و سبصد چهار صد پارچه آبادی

است یعنی سن از اینجا بخارج و باین نقاط سرایت نکند در این جمله هم که عرض کردم اعلیحضرت معجده رضاشاه پهنوی یعنی همانظوری که نام این شاهنشاه معظم در جزء سلاطین بزرگ و این بزرگش از قلم افتاده است و یک موضوع که بایستی تذکر داده شود موضوع برنامه است اینجا نوشته شده مبینند این سرمایه در صورتیکه هزینه این برنامه صحیح است موضوع این است که دستور بفرمائید اصلاح شود

رئیس - آقای مکی
مکی - بنده چون اعتراضم راجع بصورت مجلس دیروز است و یک مقداری راجع بطرز رفتار و اداره مجلس و اختطاری است که نسبت بخود بنده اگر جناب آقای رئیس عصبانی نمیشوند اجازه بدهند صحبتی بکنم و اگر هم نخواهند صحبتی بشود رأی بگیرند و بنده را اخراج کنند تا موجب افتخار بنده بشود و سند افتخار بنده را ملت ایران اهداء کرده باشد.

رئیس - هر وقت مطابق آئیننامه صحبت و اعتراضی داشته باشید بنده اجازه خواهم داد حالا هم اگر صحبتی دارید میتوانید نطق قبل از دستور بفرمائید.

مکی - الان بنده عرایضی دارم.
رئیس - حالا قبل از دستور میتوانید نام کنید.
مکی - بنده بصورت جلسه دیروز اعتراض دارم
رئیس - وقتی رسید بدستتان قرائت کردید اگر چیزی داشت صحبت کنید چون صورت مجلس منتشر نشده است آقای ارباب

مهدی ارباب - ضمن توضیحاتی را که در اطراف پیشنهاد معافیت مالیات از تأسیسات صنعتی و کشاورزی بلوچستان در دو جلسه قبل دادم تذکر شده بلوچستان حدود ۲۴۰ هزار کیلومتر مربع است و اشتباهاً نوشته شده ۲۳۰ هزار نفر جمعیت در حالی که حالا هم جمعیت بلوچستان در حدود چهار صد هزار نفر است استدعا دارم مقرر فرمائید اصلاح شود دیگر راجع به معافیت مالیات کشاورزی نوشته شده تأسیسات جدید در حالی که پیشنهاد این جناب شامل حق قنوت - احداث مزارع - حفر چاههای عمیق و استفاده بوسائل موتوری و نمیه است آنهم مقرر فرمائید اگر ابهامی دارد اصلاح شود.

رئیس - بسیار خوب اصلاح میشود چند نفر از آقایان اجازه نطق قبل از دستور خواسته اند آقای نورالدین امامی بفرمائید.

۲- بیانات قبل از دستور آقایان نمایندگان

نورالدین امامی - من خیلی جدیت دارم قبل از دستور مخصوصاً در این اواخر عمر مجلس وقت بر قیمت مجلس شورای ملی و نمایندگان محترم مرا اشغال نکنم - ولی چه کنم نبود بر سر آتش میسرم که گوشه مردم را آذربایجان مرا وادار کرد که چند دقیقه مزاحمت

بکنم - شهریور شوم ۱۳۲۰ آذربایجان را خالی از سکنه کرد و مخصوصاً پیش آمدنا گوار و تنگین سال ۱۳۲۴ و حکومت منحوس متجاسرین باقیمانده ساکنین آذربایجان را از آذربایجان متواری خوشبختانه پس از ختم غائله آذربایجان ذات مقدس شاهنشاه محبوب برای دلجوئی و تقهیر مردمان داغدار و از دستی ساقط شده آذربایجان تشریف فرما شدند. خرابی و ویرانی و بی خانمانی مردمان آن سامان را از نزدیک ملاحظه فرمودند بجلال خداوندی چندین مرتبه با چشم خود دیدیم که شاهنشاه محبوب از ملاحظه حال رقت بار مردم متأثر و گریان شدند و بلافاصله امر اکید برای اصلاح وضعیت آذربایجان صادر فرمودند دولت های وقت هم در حدود توانائی قدهائی برای اجرای موقوفات ذات ملوکانه برداشتند مخصوصاً وزیر دارائی وقت جناب آقای هژیر در آتموقع مساعدتهای زیادی فرمودند و نمایندگان آذربایجان همیشه در این قسمت از ایشان سیاستگذار هستند ولی متأسفانه مساعدتهای دولتهای وقت مرحوم کانی برای زخم ها نبود گرفتاری و پیریشانی و بیکاری و گرسنگی را این مساعدتها دوا نمیکرد. امسال هم بدبختانه طبیعت روی خوش با آذربایجان نشان نداد چندین میلیون اغنام و احشام را سرماز بین برد و تلف کرد. سردختی که یکی از سرمایه های بزرگ آذربایجان و میتوان گفت محل ارتزاق ثلث ساکنین آذربایجان است سرما طوری از بین برده که وجود خارجی ندارد.

مال التجاره وارد و صادر نمیشود چیزی مرض نخواهم کرد.

کارخانه های آذربایجان بواسطه رقابت و عدم توجه دولت بسته شده بیکاری و فقر عمومی مردم را بچاره کرده چند روز قبل که خدمت والا حضرت شاهپور عبدالرضا شرفیاب بودیم بفرمودند اعلیحضرت همایون شاهنشاهی مقرر فرمودند که در ساختمان راه آهن آذربایجان از میانه به تبریز از سه طرف شروع بعمل و کار بکنند من از پشت این تریبون از طرف نمایندگان آذربایجان و اهالی آذربایجان با عرض تشکر از منویات ملوکانه تقاضا داریم تا فصل مقتضی است امر و مقرر فرمایند هر چه زودتر شروع بعمل و کار بشود.

و از وزارت راه مخصوصاً جناب آقای سیاح و آقای سعیدی معاون فعال آن وزارتخانه تقاضا داریم در قسمت ساختمانهای راه و تعمیرات آنجا و کار دادن بیسکاران توجه مخصوص عرجه زودتر فرمایند.

در خاتمه عرایضم تشکرات و سیاستگذاری بی پایان اهالی آذربایجان را از توجهات ذات مقدس اعلیحضرت همایون شاهنشاهی در انتخاب و اعزام مأمورین صالح و کارداران مثل جناب آقای والاتباز حشمت الدوله برای استانداری و آقای مبارک برای فرمانداری و معاونت استانداری به پیشگاه مبارک تقدیم و در عین حال بعرض میرسانم که اهالی آذربایجان از داشتن فرمانده نیروئی مثل تیسار سیهید شاه بختی افسر کهن سال و وفادار از نعمت امنیت عمومی برخوردار و افتخار دارند.

و همچنین از رئیس شهریائی تیسار سرتیبدانشپور و پیشکار دارائی و رئیس دادگستری و رئیس ثبت آذربایجان و سایر مأمورین که بواسطه فعالیت جلب رضایت مردم را کرده اند متشکر هستم در خاتمه از خداوند متعال برای خدمتگذاران صدیق ملک و ملت که در هر نقطه از کشور انجام وظیفه مینمایند توفیق خدمت مبطلیم.

رئیس - آقای یحیی اسفندیاری

این مختصر شرحی که راجع بزراعت آذربایجان عرض کردم حالا توجه فرمائید کم لطفی اولیاء وزارت دارائی تاچه اندازه است یعنی از قراریکه شنیده ام باین حال باز از آذربایجان تمهید میخواهند بعلاوه میگویند مطابق مقررات اگر مالک ملکی مدعی است که مطابق میزبی نمیتواند مالیات املاک مزروعی را بپردازد و یا تمهید بدهد باید قبل از برداشت محصول مراتب را بدارائی محل اطلاع بدهد ولی در موقع اطلاع بایستی هزینه بازرسی اعزامی را هم ودیعه بگذارد ولی چه هزینه اگر دوزخ را ریال مثلا باید مالیات بدهد چهار هزار ریال هزینه میزبی میخواهند من از جناب آقای گلشایان وزیر دارائی تقاضا دارم توجه مخصوصی در این قسمت فرموده و دستور تکراری بدارائی آذربایجان برای رسیدگی باین کار صادر فرمایند و در صورت امکان چند روزی با آذربایجان مسافرت و اوضاع محل را از نزدیک ملاحظه فرمایند جناب آقای وزیر دارائی باید ملکی باشد و مالیات بدهد قادر بپرداخت تا دولت بتواند از او مالیات بگیرد والا تصدیق میفرمائید از مرد قویو بی چیز گزین دور ریال هم مقدور نیست این وضع زراعت و محصول آذربایجان بود بقول معروف دامن از کجا آرم جامه ندارم راجع بتجارت که چون تجارتنی نیست دردهای تجارتنی را بروی آذربایجان طوری بسته اند که ده تومان هم

زراعت کنند و جو بواسطه سرمای شدید زمستان و پائیز مطابق معمول همه ساله کاشته نشد و در نتیجه امتداد سرما بهاره کاریهم غیر مقدور و آنچه هم کاشته شده بود بواسطه نیامدن باران امید استفاده و بهره برداری از آن نیست.

دو روز قبل آقایان با اتفاق آقایان نمایندگان به پیشگاه مبارک شرفیاب بودیم اعلیحضرت همایون شاهنشاهی بوضع زراعت و محصول سال جاری آذربایجان مختصر اشاره فرمودند آقایان نمایندگان محترم با این مختصر شرحی که راجع بزراعت آذربایجان عرض کردم حالا توجه فرمائید کم لطفی اولیاء وزارت دارائی تاچه اندازه است یعنی از قراریکه شنیده ام باین حال باز از آذربایجان تمهید میخواهند بعلاوه میگویند مطابق مقررات اگر مالک ملکی مدعی است که مطابق میزبی نمیتواند مالیات املاک مزروعی را بپردازد و یا تمهید بدهد باید قبل از برداشت محصول مراتب را بدارائی محل اطلاع بدهد ولی در موقع اطلاع بایستی هزینه بازرسی اعزامی را هم ودیعه بگذارد ولی چه هزینه اگر دوزخ را ریال مثلا باید مالیات بدهد چهار هزار ریال هزینه میزبی میخواهند من از جناب آقای گلشایان وزیر دارائی تقاضا دارم توجه مخصوصی در این قسمت فرموده و دستور تکراری بدارائی آذربایجان برای رسیدگی باین کار صادر فرمایند و در صورت امکان چند روزی با آذربایجان مسافرت و اوضاع محل را از نزدیک ملاحظه فرمایند جناب آقای وزیر دارائی باید ملکی باشد و مالیات بدهد قادر بپرداخت تا دولت بتواند از او مالیات بگیرد والا تصدیق میفرمائید از مرد قویو بی چیز گزین دور ریال هم مقدور نیست این وضع زراعت و محصول آذربایجان بود بقول معروف دامن از کجا آرم جامه ندارم راجع بتجارت که چون تجارتنی نیست دردهای تجارتنی را بروی آذربایجان طوری بسته اند که ده تومان هم

اسلامی را هم یاد و برای اصلاح وضعیت اجتماعی مردم بدبخت این مملکت قدم مؤثری بردارند بدیهی است این املاک که مجدداً بشخص شخصی ملوکانه برگشت نماید و مصارف آن هم منحصراً صرف اعمال خیری که عاید عموم افراد محق این ملت بشود قسمتی از آرزوی وطن خواهان علمی خواهند شد.

آقایان نمایندگان بنده کوچکترین اختلافی را هیچوقت با هیچ یک از آقایان خلعتبری نداشته و ندارم و حتی نسبت با کثر آنها هم ارادت دارم و برای هیچکس هم جای تردید نیست که شاد روان محمدولی خلعتبری سپهسالار اعظم که خدمات ملی و تاریخی و سیاسی او همیشه باید مورد تقدیر ملت ایران واقع گردد ولی از لحاظ منافع عمومی کشور و مصالح مالکین عمده همین خانواده و هم فکری با افراد منورالفکر و شایسته و بی غرض و بی مرض خانواده شریف سپهسالار بنده ناگزیرم حقایق را بعرض مجلس شورای ملی برسانم: مرحوم سپهسالار در مقابل مالیاتی که از بانک استقراضی روس قرض نمود کلیه علائجات خود را در تمام نقاط ایران برهن برگزار نمود پس از اینکه بانک استقراضی و سرمایه آن بدولت ایران منتقل شد بانک ایران بر علیه مرحوم سپهسالار بمعکله عرضحال تقدیم کرد پس از محکومیت آن مرحوم قراردادهای مختلفی بین آن مرحوم و وزارت دارائی منعقد از آن جمله مرحوم ساعد الدوله پسر سپهسالار بو کالت از پدر خود کلیه علائجات خود را بدولت در هشتصد هزار تومان برگذار نمود و بعداً دولت همان املاک را با تخفیف دویست هزار تومان در مبلغ ششصد هزار تومان به ساعد الدوله واگذار کرد چون برای ساعد الدوله مقدور نشد این وجه را بپردازد و بعداً هم فوت شد قضیه در جریان بود تا بعد از فوت سپهسالار وراث آن مرحوم پس از سالها کشمکش با وزارت دارائی قراردادی منعقد و قروض آن مرحوم با تخفیفاتی که دولت داد تصفیه گردید بموجب این مفاصا که بامضاء آقای تفرزاده وزیر دارائی وقت که خودشان هم در مجلس تشریف دارند دعوائی باقی نماند سپس املاک خریداری را بانک ایران به ثبت داد و پس از آن به اعلیحضرت فقید فروخت.

باز هم مجبورم از آقای وزیر دارائی تقاضا کنم با ادارات مالیات بردار املاک مزروعی و غیر مزروعی تهران - گیلان - شسوار - کلارستاق - سیارستاق - کجور و مازندران و بخش رودبار قزوین - خمسه راهچرد - قم و اراک و گروس و غیره دستور دهند صورت املاک قلعی ورثه سپهسالار را تعیین و در پشت تریبون توضیح دهند.

آقایان امیراسعد و سردار اقتدار افرادی که با آنها برای منافع شخصی کمک میکنند گوشهای خود را مقتضی است باز کنند و بشنوند که فریاد لزوم تعدیل ثروت با سامان رسیده و آنها باز هم در صد جمع املاک میباشد آنها چه املاکی املاکی که بفرمان شاه فقید باید بصرف خیریه برسد و در همان فرمان هم ذکر است اگر کسی هم ادعائی دارد از محل عوائد داده شود این آقایان خوب است تاسی بکنند به آقایان نمازی و فاطمی شیرازی که برای شیراز چه خدماتی نموده و چه توجهی مبذول داشته اند بعد از مرحوم سپهسالار تاکنون شنیده نشده که دو فرزند سعادت مند ایشان آقایان امیراسعد و سردار اقتدار (معتمد دسا و ندی - یکریم گذشته) نخیر نگذشته خیرات و میراثی کرده و عمل خوبی انجام داده باشند جای تأسف است که اکثر اولادهای آنها هم در نهایت زحمت میگذرانند و آقایان نامبرده راضی نیستند حتی اولاد های خود را هم به چشم خود راحت و در آسایش ببینند. (معتمد دماوندی - املاک مرحوم سپهسالار بشماچه مربوط است؟) بشماچه ربطی ندارد من پشت تریبون حق دارم حرف بزنم شما آقای دماوندی نمیخواهید بشنویید گوششان پنبه بگذارید چقدر جای تأسف و تعجب است که اولاد سپهسالار منکر خط و مهر و بنیل پدرشان هم شده اند یعنی بلوک پنهانرا که پدرشان حین العیات با عیضرت محمدرضا شاه پهلوی در زمان ولایتعهد صلح و تقدیم داشته اند صحیح معامله را تردید کرده عرضحال غصب داده در صورتیکه این املاک که ملک شاهنشاه است از قبیل پهناب چمن - بابکلا - چمارک و غیره مشمول قانون استرداد املاک نیست از آقای وزیر دارائی خواهشمندم

راجع باین قسمت میخواستم صحبت کنم این استکه حالا مجبور هستم برای رفع سوء تفاهمی که در شب دوسه تلفن به بنده شده بود بعرض مجلس برسانم که همه مطلع بشوند بنده بالایحه املاک که در مجلس مطرح است کاملاً موافقم زیرا از طرفی برای نمایندگان سعادت است که در روزهای اخیر عمر دوره با نزدیم تقنینیه بتوانیم قسمتی از منویات اعلیحضرت همایون شاهنشاهی را که متضمن خیر و صلاح کشور و عموم موهوطنان است بوقع اجرا گذاریم مأموریت والا حضرت اشرف پهلوی از طرف قرین الشرف برادر تاجدارشان برای سرپرستی سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی که توجه خاصی را مبذول میفرمایند و وضعیت کار سازمان که خود بنده هم افتخاراً عضویت آنجا را عهده دارم و از نزدیک علاقمندی متصدیان امور این مؤسسه را مشاهده میکنم جای نگرانی برای کسی بمانی نیسنگذارد این لایحه که در کمیسیون دارائی مطرح بود بنده دوتد که دادم یکی بطرز اداره نمودن آن دیگر تنظیم و قفنامه و هر دو موضوع مورد توجه واقع گردید آقای وزیر دارائی هم پذیرفتند که بعرض مقامات عالی برسانند و خود اینجانب هم در کمیسیون باین لایحه رای دادم اینک هم خود رانا گزیر میدانم از اینکه از موقع استفاده نموده حقایق را باستحضار عامه و باطلاع نمایندگان محترم برسانم عهده کنبری ازمو کاین بنده اظهار میدارند قانون استرداد املاک اساساً برای استرداد املاک خرده مالکین وضع و مواضع شد که کمکی با آنها بشود ولی در عمل اقویا بواسطه اطلاع از قوانین و استطاعت در مورد مقرر عرضحال داده و حکم بنفع آنها صادر ولی ضعیفا نتوانستند بوقع عرضحال تقدیم و حق قانونی خود را حفظ نمایند لایحه تمدید عرضحال از کمیسیون هم گذشت ولی چون در مجلس موافقت نشد حقوق عهده کنبری از خرده مالکین از بین رفت و این عمل برخلاف منظور اعلیحضرت همایونی که مساعدت بزرگترین است بعمل آمده است.

آقایان نمایندگان ملت ایران حقاً باید نسبت با آثار مهم که از اعلیحضرت فقید باقیمانده بزرگترین تقدیر خود را تقدیم دارد در زمان دموکراسی نه فقط نتوانستیم چیزی بر آن آثار بیفزاییم بلکه بدبختانه بواسطه اختلافات مبارزات داخلی عدم ثبات حکومتها عدم مسئولیت مصادر امور و تظاهرات عوام فریبانه حتی از بعضیها که انتظار نمیرفت باعث گردید که آن آثار هم از بین برود آنرد بزرگوار در آخرین ساعات ترک وطن عزیز خود ملت ایران را از خاطر فراموش نفرمود بموجب اسناد رسمی و فرمان صادره کلیه املاک که در مدت سلطنت با نهایت توجه و جدیت آباد نمود بفرزند پسر و نوه تاجدار خود اعلیحضرت همایون شاهنشاه محمد رضا شاه پهلوی برگذار نمود که عوائد آن صرف مصارف خیریه بشود اعلیحضرت فعلی هم بصورت اینکه دولتها ایافت آنرا خواهند داشت که نیت شاهنشاه کبیر را بوقع اجرا بگذارند بدولت واگذار فرمودند در عمل در این چند ساله متأسفانه مشاهده شد اصل و فرع این املاک که از بین میروند دیناری هم صرف منظوری که اعلیحضرت فقید جهت امور خیریه داشتند ممکن نشد امروز بعد از آنکه تعالی دولت ساعد متوجه این موضوع شده و نمایندگان محترم هم در صد جبران ایام گذشته بر آمده میخواهند روح شاه فقید را شاد و موازین

بلاصل مرحوم سپهسالار نمدی نشده امروز منجواز از مقدار معتناهی در اختیار دارند تاچه اندازه هم از شهریور ۱۳۲۰ به بعد از املاک برگزاری استفاده کرده اند از آقای وزیر دارائی خواهش میکنم برای روشن شدن اذهان صورت املاکی را که آقای علی قلی خلعتبری امیر اسعد پسر مرحوم سپهسالار از بلوک عطایای مازندران که چند بارچه وصل بهم است و املاک بلوک تامهر آباد کجور و بلوک اسپجین و امیر آباد و کشکول و فاشق تراش محله و غیره که میگویند قریب پنجاه تا صدم بشود و حکم قطعی صادر و دولت را محکوم و متصرف شده اند و همچنین صورت املاکی را که اخوی ایشان آقای مرتضی قلی خلعت بری سردار اقتدار از قبیل قریه بی بالان که از قراء مهم است و بیش از یک میلیون تومان ارزش دارد اخیراً تصرف کرده اند خلاصه آنچه را هم سایر افراد این خانواده در تصرف دارند در پشت این تریبون اسامی اشخاص و مقدار ملک را بیان فرمایند و بدبختانه خرده مالکین در خانه بازی هم از این آقایان نمی بینند مثل پدر خیرشان مرحوم سپهسالار اگر خرده مالکین از خقشان محروم شده اند لااقل از خان نعمت سرمایه داران متمتع شوند دستگاه عدالت هم بفکر کسی نیست که تمذیلی را در نظر گرفته همه را دعوت به حساب نماید.

باز هم مجبورم از آقای وزیر دارائی تقاضا کنم با ادارات مالیات بردار املاک مزروعی و غیر مزروعی تهران - گیلان - شسوار - کلارستاق - سیارستاق - کجور و مازندران و بخش رودبار قزوین - خمسه راهچرد - قم و اراک و گروس و غیره دستور دهند صورت املاک قلعی ورثه سپهسالار را تعیین و در پشت تریبون توضیح دهند.

آقایان امیراسعد و سردار اقتدار افرادی که با آنها برای منافع شخصی کمک میکنند گوشهای خود را مقتضی است باز کنند و بشنوند که فریاد لزوم تعدیل ثروت با سامان رسیده و آنها باز هم در صد جمع املاک میباشد آنها چه املاکی املاکی که بفرمان شاه فقید باید بصرف خیریه برسد و در همان فرمان هم ذکر است اگر کسی هم ادعائی دارد از محل عوائد داده شود این آقایان خوب است تاسی بکنند به آقایان نمازی و فاطمی شیرازی که برای شیراز چه خدماتی نموده و چه توجهی مبذول داشته اند بعد از مرحوم سپهسالار تاکنون شنیده نشده که دو فرزند سعادت مند ایشان آقایان امیراسعد و سردار اقتدار (معتمد دسا و ندی - یکریم گذشته) نخیر نگذشته خیرات و میراثی کرده و عمل خوبی انجام داده باشند جای تأسف است که اکثر اولادهای آنها هم در نهایت زحمت میگذرانند و آقایان نامبرده راضی نیستند حتی اولاد های خود را هم به چشم خود راحت و در آسایش ببینند. (معتمد دماوندی - املاک مرحوم سپهسالار بشماچه مربوط است؟) بشماچه ربطی ندارد من پشت تریبون حق دارم حرف بزنم شما آقای دماوندی نمیخواهید بشنویید گوششان پنبه بگذارید چقدر جای تأسف و تعجب است که اولاد سپهسالار منکر خط و مهر و بنیل پدرشان هم شده اند یعنی بلوک پنهانرا که پدرشان حین العیات با عیضرت محمدرضا شاه پهلوی در زمان ولایتعهد صلح و تقدیم داشته اند صحیح معامله را تردید کرده عرضحال غصب داده در صورتیکه این املاک که ملک شاهنشاه است از قبیل پهناب چمن - بابکلا - چمارک و غیره مشمول قانون استرداد املاک نیست از آقای وزیر دارائی خواهشمندم

اگر برای حفظ این املاک تصمی گرفته اند توضیح دهند در خانه عرایضم از آقای وزیر دارائی که قطعاً اطلاعاتشان از بنده خیلی زیادتر و علاقمند هم هستند که بتوانند خدمتی بکشور کرده باشند که تر و خشک باهم نسوزد بلکه آنچه برای آقایان امیراسعد و سردار اقتدار و امثال این قبیل مردان متمول و ثروتمند هم باقی بماند بتوانند بهر نحوی که مایل باشند از آن استفاده نمایند و همچنین از آقایان نمایندگان محترم که اکثر توجه باین دردها دارند تنی دارم با دو تبصره تقدیمی بنده موافقت فرمایند.

موضوع تبصره از بین رفت و بنده هم مقصودی نداشتیم که با افرادی که پس از خسارتها و دوندگیها بملک خود رسیده اند و بآن املاک خود و عائله آنها زندگی میکنند تمجیل بشود بلکه انتظار داشتم اشخاصی که با مالک خود افزوده اند تمتع کنند و سهمی هم برای دردهای بیدارمان مملکت ارفاقاً تصرف نمایند.

عرایض بنده همین بود امروز و ضمناً از آقای دکتر معظمی خیلی ممنون هستم که راجع باین مستعری بعضی اشخاص که لایحه آمده است مثل مرحوم دادور و مرحوم قوش بیگی و مرحوم سرتیپ سیف و دیگران توجه فرمایند که در این بودجه کارشان تمام بشود.

رئیس - آقای حاذقی.

حاذقی - عرایض من بیک عرایض اصولی است که از آقایان همکاران محترم خواهش میکنم با نظر توجه تلقی فرمایند چندین بار در پشت این تریبون در مواقع مختلف بنده عرض کردم که اصلاحات اساسی مملکت وقتی تحقق پیدا میکند که اولیای امور مملکت قوانین و وظائف را با عقیده و ایمان اجرا کنند نه اینکه در اجرای قوانین تبعیض کنند و هر کجا قوانین را بضرر خودشان تشخیص دادند آنرا مسکوت عنه بگذارند و هر وقت در مملکت ایران یک همچو طبقه حاکمه ای بوجود آمد که مقید بودند که با بد اصول و مبانی قانونی و مقررات مملکتی را محترم بشمارند و اجرا کنند همانطور که بار دیگر عرض کردم بدون تردید سعادت اجتماعی این مملکت تأمین میشود در مواقع مختلف که آقایان در پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی شرف حضور داشته اند مکرر شنیده اند و مخصوصاً در همین جلسه پریروز که آقایان تشریف داشتند اعلیحضرت همایونی بیش از تمام افراد این مملکت نسبت باین موضوع اظهار علاقه میفرمایند و مکرر بر مکرر علاقه تام و مفرط خودشان را با اجرای قوانین اعلام فرمودند و من پیش خود فکر کردم که اگر همه افراد این مملکت بقدر یکدمه باین صدم علاقه ای که شخص اعلیحضرت همایونی در اجرای اصلاحات و مخصوصاً توجه بقوانین و اصلاح دستگاه قضائی مملکت دارند نشان میدارند اوضاع مملکت ما بر مراتب بهتر از حالا بود. نکته ای که اعلیحضرت همایونی مخصوصاً رویش ایستادگی فرمودند بجا دارد که مورد توجه همه آقایان قرار بگیرد فرمودند که من بپنهانی در این مملکت نمیتوانم اصلاحات را اجرا کنم مگر اینکه تمام طبقات و دستجات مؤثر همکاری و همکاری کنند. خیلی خوب ما الان در رأس مملکتان کم که این مسئله انتخابات مجلس شورای ملی یک

مسئله مهمی است که آقایان نباید از نظر دور بدارند زیرا امضاء اصلاحات اجتماعی و تحولاتی که در مملکت باید بوجود بیاید، مجلس شورای ملی است و اگر اکثریت مجلس با مملکت، شروط و خواهان اصلاحات باشند و اکثریت مجلس طرفدار رفورم و اصلاح اجتماعی باشند بدون تردید هر دولتی سر کار هست خودش را موظف و ناگزیر میبیند که تبعیت عواطف و افکار و احساسات ملت مجلس شورای ملی نماید تا اینکه آنست سنی بکند که این اصلاحات را برقرار بکند. قانون اصلاح انتخابات که مجلس شورای ملی تقدیم شده بعقیده تمام حقوقدانها و قضات این مملکت موجب نمیشد که دولت حاضر سه ماه پانزده دوره ۱۵ مانده شروع انتخابات دوره ۱۶ نکند ولی در هر حال این یک بهانه موجبی بود که طبقات تحصیل کرده و فاضله مملکت نسبت بان اظهار علاقه کردند و گفتند حالا که دولت يك همچو لایحه اصلاحی بمجلس شورای ملی داده است که بتصویب آن بدون تردید مجلس آینده بمراتب بیشتر از طرف قاطبه ملت ایران نمایندگی خواهد داشت زیرا که مستقیماً منتخب مردم مملکت خواهند بود این مجال را بدولت داد که باستانداین کابین قانون در مجلس مطرح هست شروع بانخابات را بتأخیر بیندازد (ابوالقاسم امینی - دادن لایحه که مانع اجرای قانون نمیشود) همین را عرض کردم که بنظر تمام حقوقدانها مجوز تعویق نمیشود ولی چون دولت آن لایحه را داده بود گفت که من منتظر مجلس تکلیف این لایحه را معین بکنم تا من هم تکلیف خودم را بدانم که آیا بر طبق قانون جدید انتخابات را انجام دهم یا بر طبق قانون قدیم چند روز این لایحه در مجلس مطرح شد با علاقه ای که مقام ریاست محترم مجلس نشان دادند که در این مورد نسبت بتصویب ماده این قانون هم آقایان توجه فرمودند با پیشنهاد هائیکه داده شد بالاخره رسیدیم بماده ششم اینچنانچه روز وقت مجلس را گرفت و بلا تکلیف ماند حالا خواستم استدعا کنم آقایان دو عامل را در نظر بگیرند عامل اول فرمایشی است که اعلیحضرت همایونی بریر روز فرمودند صریحاً و مستقیماً هم آقایان بگوش خودشان شنیدند که فرمودند من نسبت بان لایحه علاقمند هستم که مجلس شورای ملی در این اواخر عمر خودش توجه بکند و تکلیف اینها را معلوم کند در درجه اول فرمودند قانون اصلاح انتخابات و البته اعلیحضرت همایونی نسبت بقانون املاک هیچ اظهاری فرمودند و البته این وظیفه ما بود که برای یک عمل خیر و برای بهبود اداره املاک این قانون را تصویب بکنیم و با کمال علاقمندی هم انجام گرفت و تصویب شد ولی اعلیحضرت همایونی در درجه اول راجع باصلاح قانون انتخابات تذکر دادند و بعد هم لایحه اصلاح صندوق تعاون کشاورزان بود و استقلال شهرداریها بود اظهار علاقه کردند استدعا میکنم مطابق اعلامی که مقام محترم ریاست فرمودند در جلسه ای که امروز فوق العاده تشکیل میشود آقایان توجه بفرمایند که ما الان بیش از دوسه هفته ازدوره بانزدهم نداریم و باید نمایندگان محترم هر چه زودتر نظر خودشان را اظهار کنند نظر اکثریت مجلس محترم است اکثریت هر چه نظر بدهد اقلیت هم تابع است دولت هم مجری نظر اکثریت است منتهی بلا تکلیفی بسیار نامطلوب است این موضوع مورد علاقه تمام مردم است. طبقات مختلف مراجعه کرده اند استدعا کرده اند که تکلیف این لایحه روشن شود که دولت از فردا بتواند بعهوه های

انتخابیه اعلام کند که آقا انتخابات را شروع کنید حالا یا بر طبق آن قانون یا بر طبق این قانون. بر طبق قانون فعلی انتخابات انجام بشود یا بر طبق رأی مخفی و کارتی که تهیه شده باید مجلس تکلیف این امر را معلوم بکند. این يك وظیفه حتمی وجدانی ماست ولی هر تأخیری که در انتخابات دوره ۱۶ پیش بیاید و هر قدرتی در مملکت پیش بیاید مسئولیتش مستقیماً متوجه دوره ۱۵ است.

مسئله دومی که میخواستم بعرض آقایان برسانم من يك سفر ده روزه ای بفارس کردم و از نزدیک با آقایان طبقات مختلف فارس تماس گرفتم آقایان بوسیله نمایندگان خودشان که در مجلس هستند این توقعاتی از دولت کرده اند که ما اینها را مستقیماً بدولت تقدیم کردیم الان در مقام شرح و بسطش در مجلس شورای ملی نیستم ولی نکته ای را میخواهم عرض کنم که اهالی فارس با کمال صراحت و وضوح مستدعیات قانونی خودشان را بمقام نخست وزیری داده اند و همه هم انتظار دارند که هر چه زود تر مستدعیات حق آنها عملی شود و توجهی بشود که از این وضع فلاکت آور امروزی که بی کاری است مستغنی شود و نسبت باصلاحات اساسی آنجا سرو صورتی داده شود البته اگر دولت اقدام کرد که ما دم امتنان خودمان را میگوئیم اگر نه که اعتراض میکنیم موضوع سومی که خواستم بعرض مجلس شورای ملی برسانم فرهنگی هائیکه تقاضاهائی دارند از مجلس که آمده اینجا در کمیسیون عرایض مجلس است تقاضایشان این است که فرهنگی ها غیر از مستخدمین عادی مملکت هستند باین معنی که آنها جوانی و قوای خودشان را با کمال علاقه صرف تربیت نسل آینده میکنند اینها از وضع عادی خودشان شکایت دارند از دولت خواهش کرده اند که يك توجه خاصی نسبت بکمیتهای قانونی عادی که لازم است نسبت بانها بکند این است که من نظر دولت را جابج میکنم و از جناب آقای وزیر فرهنگ خواهش میکنم دولت نسبت بمستدعیات فرهنگی ها مخصوصاً به نامه های متوالی آنها که در مجلس شورای ملی است توجه بفرمایند علاقه تامی هست که بهبودی بشود در وضع زندگی آنها که در مجلس متحصن هستند بفرمایند (اینها البته تکلیف دولت است که باید نسبت بکار آنها رسیدگی بکند اگر حرفشان مشروع است چرا رسیدگی نمیکند اگر هم مشروع نیست که دولت چرا با ایشان نمیکویند و بعقیده من باید دولت توجه بکند و تکلیفشان را معلوم بکنم موضوع دیگر توجهی است که وزارت دارائی به تقاضاهای مجلس شورای ملی میکند همانطوریکه ما يك وقت يك کارهای نا مطلوبی می بینیم اعتراض میکنیم وقتی هم که کارهای خوبی می بینیم باید تشکر بکنیم آقای وزیر دارائی راجع باصلاح قانون باز نشستگی که مورد اعتراض قاطبه کارمندان دولت بود تسریع کردند و این البته باید موجب حقیقتی باشد و همچنین در مورد آوردن لوازمی برای مستوری بعضی از خدمتگزاران مملکت که حقوق آنها کافی نبوده ولی ایجاب میکرد که بانها کمک بشود از آن جمله نسبت برحوم ابوالقاسم حسینی رئیس حسابداری وزارت فرهنگ و نسبت به نصرالله اردلان که آقای وزیر دارائی هم قبول کردند ما اظهار تشکر میکنیم مسئله نهائی بکس مسئله ای است

۲۵ میلیون رأس احشام واغنام را حساب کردند و تقسیم کردند که هر رأس از اغنام و احشام ۶ شاهی سهمش میشود این منوط باین است که تمام ۲۵ میلیون رأس اغنام و احشام وزارت کشاورزی توجه بکند باشد آنوقت هر رأسی شش شاهی بیشتر نمیتواند تصرف بکند من میخواهم باین نسبت باغنام و احشام وزارت کشاورزی آنچه را که عملاً اقدام کرده است چه بوده است والا آنچه را که تقسیم میکنند مثل این است که گفته شود ۱۰ میلیون تومان بین چند میلیون نفر تقسیم کنند تقریباً يك تومان سهمشان میشود ولی آیا بکسی داده شده و عمل وزارت کشاورزی هم مثبت بوده و کار ایشان هیچ توأم با عمل هست؟ امیدوارم دولت توجهی بکند که عملاً اصلاحاتی بکند موضوع دیگری که باید بعرض آقایان برسانم و استدعا می کنم توجه بفرمایند و معاون محترم وزارت دارائی یاد داشت بفرمایند موضوع کارمندان پست و تلگراف بلوچستان و سایر نقاطی است که محروم از مزایا شده اند و بین آنها با کارمندان تابع وزارت دارائی تبعیضی قائل شده اند یک سطر در يك نامه ای که از یکی از صدیقترین و پاکدامن ترین اعضای پست و تلگراف رسیده قرائت میکنم جناب آقای نجومی پاسخ داده اند که وزارت دارائی موافقت فرموده اند که در بودجه سال ۲۸ هم برآورد شده هر موقع بودجه تصویب رسید پرداخت خواهد شد مقرر بودجه سال جاری را هم مثل همه ماههای سابق بصورت يك دوازدهم بدهند و سال هم به پایان برسد وقتی یکمشت مردم تمام معنی بد بخت و بیچاره که همه روزه با مرک دست بگیران هستند از بین بروند برای اینکه بجزیران خوب وارد شوید عرض میکنم مثلاً بنده در سال ۱۳۲۴ پایه ۰۴، ۱۸۴۰ ریال حقوق داشته ام که هفتاد درصد آن ۲۸۸ ریال ۰۲۰۰ بدی آید و ۶۶۰ ریال میشود از سال ۱۳۲۴ تا آخر سال ۲۷ آنچه در این مدت اضافه و ترفیع گرفته شده دیناری مزایا نداده اند البته در قاطعی که هیچ وسیله زندگی نیست و مأمورینی که نمیتوانند عواید غیر عادی داشته باشند باین ها استدعا میکنم بیشتر توجه کنند و این آخر عمر مجلس ۱۵ این عهد مایوس را متوجه بشوند که از این بدبختی بیرون بیایند موضوع دیگری که هر روز آقایان درجاریه ملاحظه بفرمایند رویه بیرحمانه راننده های اتوبوسها است دیشب در روزنامه اطلاعات لابد آقایان خوانده اند که يك اتوبوس در خیابان منحرف شده و در پیاده روی يك عده بدبخت بیچاره را تلف کرده بازخمی کرده و یارفته توی يك مغازه ای قانون تشدید مجازات رانندگان در کمیسیون دادگستری تصویب شد بنده استدعا میکنم دولت توجه بکند باوجودیکه رئیس محترم شهر بانی یکی از مأمورین خوب دولت است و مورد شریفی است نسبت براننده های اتوبوسها بیرحمانه قانون را اجرا کنند باینها که هیچ عاطفه و رحم ندارند با کمال قساوت هر روز يك عده ای را میکشند افلا قانون را برای بکمر تیه اجرا کنند تا باینوضع اسف آور خاتمه داده شود مطالب دیگری هست که امروز صرف نظر میکنم برای اینکه کار بودجه بجزیران بیفتد و استدعا میکنم عرایضی که کردم آقایان توجه بفرمایند.

۳ - بقیه مذاکره در بودجه کل کشور

رئیس - سوار دستور میشود پیشهادات ماده دو بودجه قرائت میشود.

عبدالرحمن فرامرزی - بنده اخطار دارم بر طبق ماده ۱۶۹

رئیس - بفرمایند.

فرامرزی - بدبختی ما اینست که تا این ماضی اجرا نداد و مقررات آن قانون را دولت باید اجرا بکند دولت آنچه مربوط بخودش است اجرا نمیکند نسبت بهرجا و نسبت بهر کس که باشد مثلاً حتی رعایت مقررات مجلسی و پارلمانی را هم نمیکند مطابق ماده ۱۶۹ سؤالی که نمایندگان از دولت میکنند دولت نباید تا يك هفته جواب بدهد (صحیح است) یکی از کارهای مهم مجلس در تمام دنیا جواب دادن دولت بسؤال نمایندگان است حتی در مجلس انگلیس که من رفتم قبل از همه چیز یک ساعت اختصاص میدادند در هر روز برای سؤال و جواب بین نمایندگان دولت که نمایندگان سؤالی بکنند و دولت جواب بدهد ما سؤالاتی کرده ایم از اول دوره تا حالا هنوز دولت نیامده جواب بدهد نمایندگان آمده اند سؤال کرده اند هنوز دولت نیامده است جواب بدهد برای اینکه کسی نیست که بغل دولت را بگیرد بپردازد اینجا که بیا جواب بده او هم اعتنا نمیکند اکثریت هم ندارد! مقررات اجرا نشده و شئون مجلس رعایت نشده! و من خیلی متأسفم که دولت خیلی عجله دارد که ختم مجلس را بگیرد! خوب آقا هفت هشت روز دیگر بیشتر بگذارد عمر مجلس نماند يك خورده رعایت کنید الان بودجه مطرح است آقای رئیس دولت يك روز هم نندیدم که اینجا بیایند (یکی از نمایندگان - دیروز تشریف داشتند) آقای گلشایان که وزیر دارائی هستند در پارلمان هستند معاونشان هم اغلب تشریف میآورند لا اقل باین سؤالات نمایندگان جواب بدهند حالا جواب هم ندارند يك چیزی بگوئید کسی که کارتان ندارد تجربه هم کرده اید که چیزی نمیشود آنوقت برای بیست و روز دیگر شئون مجلس را رعایت کنید مطابق این ماده جناب آقای رئیس مجلس باید بازخواست کنند از رئیس دولت بنده میخواستم از جناب آقای رئیس مجلس سؤال کنم که چه بازخواستی کرده اند از دولت و چرا جواب نمیدهند بنمایندگان؟ از سؤالاتی که نمایندگان کرده اند یکیش را تا حالا جواب داده اند؟ این عرضی است که بنده دارم نمی دانم چرا رعایت مقررات پارلمانی را نمیکند!

رئیس - این ماده ۱۶۹ قرائت میشود حق با نمایندگان است که سؤالاتی کرده اند دولت باید دلیل استتارش را بگوید یا حاضر برای جواب بسؤالات بشود.

(ماده ۱۶۹ بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۱۶۹ - دولت مکلف است جواب سؤال نماینده را منتهی تا يك هفته بدهد و در صورتیکه بعد از يك هفته حاضر بجواب نباشد از طرف رئیس بازخواست میشود مگر در مورد مطالبی که دولت استتار آنها را لازم بداند در آن صورت در جواب سؤال لزوم استتار را اظهار میدارد.

رئیس - آقای وزیر دارائی.

وزیر دارائی - برای جواب آقایان نمایندگان محترم دولت و وزراء همیشه حاضرند بریروز هم جناب آقای رئیس فرمودند ممکن است يك جلسه خصوصی تشکیل بدهند و دولت جواب همه را بدهد.

رئیس - خوب برای این قسمت هم بیکروزی تعیین میکنیم طرز بازخواست هم در آئیننامه معلوم نیست که چه قسم باید بازخواست بعمل آید پیشنهاد قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

تبصره - از تاریخ تصویب این قانون ایجاد تأسیسات و کارگاههاییکه منافی بکسب و معاش و سلب آسایش مجاورین باشد در شهرها و حومه موجود است حومه ممنوع آنچه فعلاً در شهرها و حومه موجود است صاحبان آنها باید در ظرف شش ماه بعمل مناسبی در خارج شهر منتقل گردانند و وزارت کشور مأمور اجرای این قانون است. دکتر اقبال.

رئیس - این تبصره پیشنهادی دولت است و

باید وزیر کشور باشد بعد از تبصره ها ممکن است مجلس رأی بدهد. پیشنهاد دیگر قرائت میشود.
(شرح زیر قرائت شد)
تبصره زیر را باده واحده بودجه پیشنهاد بنمایم از تاریخ تصویب این قانون ورود هر گونه گونی و چتائی بکشور ممنوع است. معتمد دماوندی.
رئیس - آقای دماوندی.

واقعا بنده بصحت نظریات اقتصادی ایشان اذعان دارم بنده نمایانم از لحاظ اقتصادی چه بیش می آید ولی من صرفا از روی دلسوزی گیلان و این دو کارخانه و برای رعیت این دو پیشنهاد را کرده ام امیدوارم توجه بفرمائید.
رئیس - آقای وزیر دارائی.
وزیر دارائی - این پیشنهاد صد در صد صحیح است و بنده قبول میکنم مشروط باینکه آقای معتمد دماوندی هم موافقت بکنند که اضافه شود به پیشنهاد مشروط این که سود کارخانه کف سازی و گونی بافی از صدی پانزده تجاوز نکند (صحیح است) اگر این کار را نکنند آنها هر کار دلشان میخواهد میکنند.
رئیس - آقای ملکپور.

ملکپور - نماینده محترم قبل از اینکه این پیشنهاد را تقدیم کنند بهتر این بود که میزان مصرف گونی و چتائی این مملکت را در نظر بگیرند که ببینند ما چقدر مصرف داریم و کارخانجات ما چقدر محصول دارد و محصول این کارخانه ها تکافوی مصرف ما را نمی دهد (باتفاق) چرا نمی دهد الان دارد در انبارها میبوسد) بنظر نیست فعلا بسنجید چقدر مصرف داریم و محصول آنها چقدر است (دماوندی - چقدر میخواهد برای شما از کارخانجات میخرم) ممکن است پیشنهاد بفرمائید که از نظر حمایت محصولات این کارخانجات فقط کسری مصرف را اجازه ورود بدهند که زیادتر هم نباید که هم اینها بتوانند محصول خودشان را بفروشند و هم کسری مصرف جبران شود.

رئیس - میخواهم رأی بگیریم من اعلام رأی میکنم ، حالا آقایان رسیدند والا میخواستم اشخاصی را که بیرون هستند جریمه بکنم . باصلاحی که آقای وزیر دارائی کردند که سود از صدی ۱۵ تجاوز نکنند رأی میگیریم پیشنهاد آقای دماوندی آقایانی که موافقت قیام کنند (بعضی برخاستند) تصویب نشد پیشنهاد دیگر قرائت شود
(شرح زیر قرائت شد)

تبصره زیر را باده واحده پیشنهاد مینمایم: تبصره از تاریخ تصویب این قانون ورود هر گونه کفش های تابستانی و زمستانی بکشور ممنوع است معتمد دماوندی.
رئیس - آقای دماوندی.

دماوندی - جناب آقای اخوان کفش دیگر چتائی نیست باین که باید جزو اجناس صادراتی محسوب شود و نسبت به بنده هم کم لطفی فرمودید شما ممکن بود آقای وزیر دارائی هم قبول میکردند آنمیزانی که باندازه مصرف کشور است از خارج بیاورند الان باندازه ای چتائی از خارج آورده اند که مصرف ندارد خریدار ندارد . چرا بی لطفی میفرمائید الان هر چه گونی و چتائی بخواهید من از همینجا از کارخانه گیلان میخرم . کفش که دیگر چتائی نیست کفش که محصول خارجی نیست بکمقدار زیادی کارگر کفاش در این مملکت بیکار است از طرف دیگر کارخانجات چرم سازی دارد از بین می رود این که دیگر بصادرات مملکت ضرر نمی زند حالا چهار نفر زیگرو و متجدد و شیک پوش میخواهند کفش خارجه بیوشند نوبت در این کشور.
رئیس - آقای مشایخی.

مشایخی - این پیشنهادی که آقای معتمد دماوندی راجع بمنع ورود بعضی کالاها بکشور میکنند البته اصولا صحیح است و قابل تصدیق است ولی بنده می خواهم عرض کنم که اگر ما بخواهیم در اطراف این موضوعات بحث کنیم و بخواهیم برای هر کالائی که در کشور هست و هر چیزی که مورد احتیاج هر فردی هست پیشنهاد بدهیم با این ترتیب دو هزار پیشنهاد باید داد برای کلیه چیزهایی که در این کشور لازم است آیا این صلاح است ؟ (دماوندی - بله صلاح است برای ملتی که ۳۰ میلیون لیره صادراتش کمتر از واردات است) باید از روی اصول درست کرد و از نظر اصول تکلیف اقتصاد و سیاست اقتصادی مملکت معلوم بشود من با نظر شما موافق هستم ولی میگویم شاید مرتبه پیشنهاد کفش میدهند بکمتره پیشنهاد جرم داده میشود این که صحیح نیست که هزار پیشنهاد مشابه بیسند. کالا های مورد احتیاج کشور محدود هست و بنا بر این بحث در اطراف این موضوع وقت مجلس را تلف میکند باید برای اقتصاد مملکت و ثروت مملکت فکر اساسی کرد . باید از ورود کالا های غیر مفید و تجملی جلوگیری کرد باید صنایع داخلی را تشویق کرد و در عین حال از اجاعافات مولدین داخلی جلوگیری نمود . آقای معتمد دماوندی من با ورود کالاهای غیر ضروری و لو کس کاملا مخالفم . آقای وزیر دارائی در چند جلسه قبل فرمودند در اجرای قانون انحصار تجارت خارجی این حق بدولت داده شده است و دولت مشغول مطالعه کلی راجع بکالاهای وارداتی میباشد آقای وزیر دارائی تأخیر در این کار باعث فقر و پریشانی و ایجاد بیکاری است اینست که توجهتان را جلب میکنم که در اسرع اوقات از نقطه نظر احتیاجات کشور در اجرای قانون انحصار تجارت کوشش بکنید و آن کالاهائی را که در داخل تولید میشود ورودش را ممنوع کنید وارد کردن کالاهای لو کس جز اینکه ارز این مملکت را صادر بکنند کوچکترین منفعتی برای این مملکت ندارد اصولا بنده با نظر جنابعالی که بیابم و تقویت کنیم از اشخاصی که در مملکت صنایعی دارند مثل کفاشها و چرمسازها حمایت بکنیم کاملا موافقم ولی باین ترتیب مخالفم . آقای وزیر دارائی مطالعه کلی میکنند بعد کالاهائی را که ضروری است برای مملکت ورودش را آزاد میکنند و کالا های غیر ضروری را بکلی ممنوع میکنند

فرامرزی - از یک طرف منع کنیم و از یک طرف هم اینها آزاد باشند که دولت نتواند آنها را کنترل بکند.
دکتر بقائی - اخطار دارم.
رئیس - طبق چه ماده ای ؟
دکتر بقائی - طبق ماده ۸۱ بنده دیروز عرض کردم عده حاضر درمزر کرا ۷۳ نفر نوشته بودند عده حاضر در مجلس ۹۴ نفر بود و ۸۲ نفر رأی دادند آخریا باید بنویسد عده حاضر در مجلس این که معنی ندارد عده حاضر در مرکز اگر هم میخواهد پائین بیارند عده را ممکن است عده حاضر در مرکز را بنویسد ۵۰ نفر که با ۳۰ نفر بتوانیم رأی بگیریم این تفسیری که شده غلط است کسانی که مرخصی دارند جزء عده حاضر در مرکز هستند حاضر در مرکز یعنی کسیکه در تهران هست.

رئیس - آخر وقتی که آمدند نبشود گفت که نیابند.
دکتر بقائی - در هر صورت این تفسیر غلط است **مکی** - رأی دیروز هم غلط بود.
رئیس - حالا اعلام رأی شده غائبین بیرون مشمول جریمه خواهند بود باید با آنها اطلاع بدهید که اعلام رأی شده (آشتیانی زاده - مقرر اینست از پیش گرفته شده است) آقایانی که باین پیشنهاد موافقت قیام کنند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد پیشنهاد دیگر قرائت میشود.
(شرح زیر قرائت شد)

تبصره زیر را پیشنهاد مینمایم مآخذهای اراضی که در تهران برای فرودگاه و ایستگاه اشغال گردیده بهای قبل از اشغال خواهد بود دهقان.
رئیس - آقای دهقان.

دهقان - بنده پیشنهاد کردم که بهای اراضی که برای فرودگاه و ایستگاه اشغال شده است بقیمتی پرداخته شود که قبل از اشغال داشته است (دکتر مجتهدی - کی اشغال کرده) بنده نمایانم متفقین مگر شما توی این مملکت نیستید دولت بعضی از اراضی خارج شهر را برای ایستگاه و فرودگاه اشغال کرده است که عووم از اش استفاده میکنند و وقتی اشغال کرده یک قیمت معینی داشته است در نتیجه اشغال و تأسیسات و ساختمانها و آمدورفت و آبادی قیمت این اراضی ترقی فوق العاده کرده و صاحبان این اراضی بعنوان اینکه قیمت زمین بالا رفته است یا قیمت فوق العاده دارد یک مبالغ گزافی از دولت مطالبه میکنند که پرداخت این مبالغ از بودجه عمومی و خزانه دولت برخلاف انصاف است بنده این پیشنهاد را کردم که قیمت این اراضی هر اندازه بوده به همان مبلغ پرداخته شود و بیهائی فروخته شود که در موقع اشغال ارزش داشته است یعنی معین کند که دولت وقتی با صاحبان اراضی تراضی کرده است (آشتیانی زاده - چه گناهی کرده است صاحب اراضی؟) آخر صاحب اراضی که نباید سوء استفاده بکند بعلاوه این اراضی را عووم مردم باید از اش استفاده بکنند آقای آشتیانی زاده اگر باید استفاده کنند تمام مردم باید استفاده کنند بعلاوه در نتیجه این تأسیساتی که در آنجا میشود قیمت زمین بالا می رود صاحبان اراضی که نباید یک وجه بی چستی از خزانه دولت دریافت کنند! اینست که بنده این پیشنهاد را کردم یک عرضی هم راجع باین آقایانیکه مخالفت میکنند با حمایت اجناس داخلی میخواهم بگویم که مطابق حساب بازرگانی اگر شما اجناس داخلی را صد تومان بخرید آن صد تومان در مملکتان میماند ولی اگر آن جنس را بکتومان از خارج بخرید آن یک تومان هم خارج میشود . این فکر را نکنید که چون فلان جنس خارجی را ممنوع بکنیم اجناس داخلی بالا می رود و فلان کفاش و فلان خیاط زیادی میگیرند آقا این مبلغ در مملکت میماند و بیروت عمومی اضافه میشود و هر یک تومانی که بخارج بفرستید بکتومان از دستتان رفته است

رئیس - این پیشنهاد شما را من واز نمایانم و رای نمیگیرم .
دکتر معظمی - این قسمت که پیشنهاد فرموده اید گمان میکنم در لایحه هواپیمائی کشوری در کمیسیون مطرح شد در مجلس پیشنهادی شد که

قیمت عادلانه روز قبل از تأسیسات باشد در آنجا این هست منتهاش برای تهران ما موافق نیستیم اگر پیشنهاد بدهید قیمت عادلانه قبل از ساختمان فرودگاه در تمام کشور ما موافقم
دهقان - این اصلاح آقای مخبر و آقای وزیر دارائی را بنده قبول میکنم .
رئیس - آقای امیر تیمور
امیر تیمور - بنده تردید ندارم که پیشنهاد نماینده محترم آقای دهقان از روی کمال علاقه ای است که بمؤسسات کشور دارند ولی از طرفی این پیشنهاد برخلاف اصول مالکیت است چطور مجلس شورای ملی میتواند رأی بدهد و موافقت بکند که قسمتی از اراضی مردم را بقیمت معینی محدود کند باین عنوان در تحت اشغال هواپیمائی است خود شما میفرمائید این اراضی اشغال است آخر اشغال صورت فحش است و بعد هم غصب کرده اند حالا شما میخواهید این ملک را که غصب کرده اند بدهیم قیمتی که شما میخواهید این خلاف انصاف و خلاف اصول مالکیت است من تصور نمیکنم آقایان نمایندگان مجلس شورای ملی باین چنین پیشنهادی موافقت بکنند و یک چنین بابی افتتاح بکنند اگر این باب مفتوح شود قهرا اصول مالکیت متزلزل میشود و امنیت قضائی از بین می رود .
رئیس - در دانشگاه و راه آهن یک چنین حقی داده شده است که دولت با قیمت عادلانه بخرداما در قسمت هواپیمائی اگر قانونی تهیه شود شامل این خواهد شد حالا رأی گرفتن با کلمه اشغال در اینجا صحیح نیست .

دهقان - بسیار خوب پس میگیرم
رئیس - پیشنهاد دیگر قرائت میشود
(شرح زیر قرائت شد)
ریاست محترم مجلس شورای ملی اینجانب پیشنهاد مینمایم که صدی ۳۰ از ردیف شماره ۴۸ کسر شود و بصرف راههای بین دهات و بهداشت رعایا برسد .
رئیس - تشریف ندارند پیشنهاد دیگر قرائت میشود .
(شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم تبصره زیر باده ۲ اضافه شود وزارت جنگ من بعد وزارت دفاع ملی نمایم میشود . دکتر عبده .
دکتر عبده - پس میگیرم
رئیس - پیشنهاد دیگر قرائت میشود
(شرح زیر قرائت شد)
تبصره ۱۱ بطریق ذیل اصلاح میشود : در سطر چهارم بجای وزارت کار نوشته شود وزارت امور اجتماعی . دکتر عبده

رئیس - آقای دکتر عبده
دکتر عبده - عرض کنم تبصره ۱۱ ماده ۲ قانون باین شرح است که عرض میکنم تبصره ۱۱ بنظور ایجاد مرجع صلاحیتدار و بیطرفی برای حل اختلاف بین کارگر و کارفرما و ایجاد حسن تفاهم در بین آنان و تمرکز امور مربوط بکار و مراقبت در تهیه و اجرای مقررات قانون کار و قانون بیمه کارگران و همچنین حمایت و تأمین بهداشت و رفاه و بالابردن سطح زندگی کارگران و وضع و اجرای مقررات بیمه های اجتماعی و برقرار نمودن روابط با تشکیلات بین المللی کار و وزارتخانه ای بنام وزارت کار تأسیس

میشود . بنده پیشنهاد کردم که بجای وزارت کار نوشته شود وزارت امور اجتماعی (جمال امامی وزیر مشاور - در لایحه نوشته شده وزارت کار و امور اجتماعی) حالا بنده عرض کنم چرا این پیشنهاد را کس کرده آئین نامه ای که فعلا مورد اجراء است یعنی آئین نامه جدید در تقسیم کمیسیونهای مجلس کمیسیونی قائل شده است باسم کمیسیون امور اجتماعی منظور از کمیسیون امور اجتماعی همان کمیسیونی است که بامور مربوط بکار و امور مربوط به بیمه های اجتماعی رسیدگی میکند بنابراین چندی پیش آن چیزی را که امروز بنام وزارت کار نامیده میشود آنرا خود مجلس شورایی بنام وزارت امور اجتماعی نامیده است و بنابر این از لحاظ ایجاد هم آهنکی بین آئین نامه موجود که فعلا بطریق اجرا گذاشته میشود و متن قانون بودجه بنظر بنده اقتضا دارد که ما کلمه وزارت کار را تبدیل کنیم بوزارت امور اجتماعی ولی چرا بنده این پیشنهاد را کردم قطع نظر از ایجاد هم آهنکی بین آئین نامه مجلس شورایی و لایحه بودجه دلیل اینست که با اعتقاد بنده وقتی گفته میشود وزارت کار یک معنای محدود تری از اش فهمیده میشود و حال آنکه وظیفه وزارت خانه ای که امروز بنام وزارت کار نامیده میشود با اعتقاد من کمی وسیع تر است یعنی بطور کلی این وزارت خانه مبیایستی بکلیه اموری که با اصلاحات و با وضع اجتماع و هم چنین باوضع کشاورزان و با تقویت خورده مالکین و بطور کلی بهبودی وضع مستخدمین دولت یعنی هر عملی که لازمه اش بالا بردن سطح زندگی مردم باشد اعم از طبقه کارگر یا غیر کارگر این بقیعه بنده در حیطه اختیار و صلاحیت وزارت خانه ای است که امروز وزارت کار نامیده میشود و برای اینکه این معنی مفهوم شود بهتر است که بجای وزارت کار این وزارت خانه نامیده شود بوزارت امور اجتماعی و در اینجا باز یادآوری میکنم که باین عمل ما کار زیادی نکرده ایم یعنی همانطوری که کمیسیون کار رادر آئین نامه داخلی کمیسیون امور اجتماعی مینایم در لایحه بودجه و سایر قوانین هم این وزارت خانه را وزارت امور اجتماعی خواهیم نامید

دکتر بقائی - کلمه عدالت را هم اضافه کنید که دارای عدالت اجتماعی هم بشویم آزادی که الحمد لله داریم.
رئیس - آقای دهقان .
دهقان - بنده از سلیقه جناب آقای دکتر عبده تعجب میکنم که یک کلمه فارسی باین قشنگی یعنی کار را که اصولا کارگر و کارفرما در آنجا کار دارند میخواهند باین کلمه قلبه عربی و بیگانه امور اجتماعی عوض کنند . این کمال بی سلیقگی است من انتظار داشتم اگر این وزارت امور اجتماعی بود آقای دکتر عبده تشریف میآوردند این میگفتند که این را وزارت کار بکنیم استلالی هم که کردند که کار هائی که ما داریم آنجا در نظامنامه هم گفته ایم کمیسیون امور اجتماعی و کار های اجتماعی باید برود آنجا و اگر وزارت کار باشد نمیرود میخواستم عرض کنم که اگر باین ترتیب باشد وزارت راه هم بنابر تویش هست و کار هواپیمائی هم تویش هست پس هیچ ارتباطی ندارد . کلمه کار یک کلمه بسیار قشنگی است فارسی هم هست و چون امور کار و کارفرما باین وزارت خانه ارجاع میشود بهترین کلمه ای که برایش انتخاب شده همین است که انتخاب کرده اند

بنده استدعا میکنم که نماینده محترم دست از این بیسلیکیشن بردارند و پیشنهادشان را پس بگیرند .

رئیس - آقای مخبر -

مخبر - آقای عدل وزیر مشاور با کمال وزارت کار و امور اجتماعی موافقت .

رئیس - امور اجتماعی که نمی شود شهرداری ها هم جزو امور اجتماعی است در هر حال باید رأی گرفت رأی میکیریم به پیشنهاد آقای دکتر عبده آقایانی که موافقت قیام کنند (عده ای برخاستند) تصویب نشد . پیشنهاد دیگر قرائت میشود .

(شرح زیر قرائت شد)

در سطر چهارم تبصره ۱۱ بعد از عبارت روابط با تشکیلات بین المللی کار و قبل از کلمه وزارت خانه نوشته شود و همچنین اتخاذ تدابیری بمنظور رفاه و آسایش کشاورزان و تقویت خورده مالکین - دکتر عبده .

رئیس - آقای دکتر عبده .

دکتر عبده - بنده خیلی متأسفم که آقایان خیلی خسته بنظر میرسند و حاضر نیستند بمطالبی که گفته میشود توجه کنند ولی خوب بنده یک مطلبی دارم و مجبورم که وظیفه خود را انجام بدهم . عدم توجه آقایان تأثیر زیادی در انجام وظیفه بنده نخواهد داشت در متن تبصره ۱۱ که بنده قرائت کردم راجع بوظیفه وزارت کار ملاحظه فرمائید تمام چیزهایی که نوشته شده مربوط باختلاف بین کارگر و کارفرماست گفته شده برای حل اختلافات بین کارگر و کارفرما و همینطور اجرای مقررات قانون کار و اجرای مقررات مربوط به بیمه کارگران ، تأمین بهداشت ، بالا بردن سطح زندگی کارگران حال آنکه با اعتقاد بنده غیر از کارگران صنعتی شما یک دسته دیگری دارید که آنها عبارتند از کارگران کشاورزی و کشاورزان هستند و اگر تعداد کارگران صنعتی ما جمعاً به ۲۰۰ هزار نفر برسد تعداد کشاورزان ما و کارگران کشاورزی ما شاید متجاوز از ۵ میلیون باشد و من خیال میکنم که باید ما کاری بکنیم که توجه بیشتری وزارتخانه ای که این وظیفه را عهده داشته باشد ما نداریم من خیال میکنم همانطوریکه در سایر کشورها مرسوم است وزارت کار نباید تنها باختلافات بین کارگر و کارفرما برسد بلکه باید رسیدگی بکنند باختلافات بین کشاورز و همینطور از بابان ملک و بالاخره امور مربوطه بالا بردن سطح زندگی کشاورزان هم از وظیفه و صلاحیت وزارت کار باشد یک وظیفه دیگری هم که بنده خیال میکنم بد نیست برای وزارت کار بشناسیم تقویت خورده مالک است ملاحظه فرمائید مصلحت مملکت ما از لحاظ سیاسی و از لحاظ عدالت اجتماعی ایجاب میکند که از خورده مالک تقویت کنیم یعنی اگر قانون مالی وضع میکنیم سعی بکنیم که کمتر تحمیل کنیم بخورده مالک و بیشتر تحمیل کنیم بمالک عده در تمام معاقبت ها و سایر مزایایی که هست دولت باید سیاستش را این قرار بدهد که از خورده مالک تقویت بکند و وضع زندگی آنها را تأمین بکند و این بنفع سیاسی کشور ما است در خیلی از کشورها مخصوصاً بنویک که بنده مصالحتی کرده ام وزارت امور اجتماعی چندین وظیفه دارد یکی اینکه میسرید بین وضع کارگر و کارفرما وظیفه دوش بطور کلی تأمین رفاه کشاورزان است و وظیفه سومش تقویت خورده

مالک است بنده با این پیشنهاد میخواستم این تقویت خورده مالکین و همینطور تأمین رفاه کشاورزانرا که مسلماً با اصل عدالت اجتماعی تطبیق میکند . اصلیکه مورد نظر اعلیحضرت همایونی است اصلیکه مورد نظر نمایندگان محترم است این معنی را در تبصره ۱۱ ضمن وظایف وزارت کار گنجانده باشند و من خیال میکنم با موافقت آقایان نمایندگان نسبت باضافه کردن این چند کلمه لاف لاف ما خواهیم فهماند که میخواهیم یک اقدامات اساسی برای بالا بردن سطح زندگی کشاورزان و برای بالا بردن و تقویت اصول خورده مالکین در ایران بکنیم من استدعا میکنم بدون تعصب آقایان توجه فرمائید و اگر پیشنهاد بنده را مقرون بصواب دیدید بآن رأی بدهید .

رئیس - آقای امیر تیمور -

دکتر عبده دیگری این پیشنهاد را کرده بود بنده بقیه داشتیم که منظورشان این است که باین پیشنهاد میخواستند در تمام این مملکت یک آشوبی ایجاد بکنند همه اذعان دارند که دولت در امور مردم هر موقع مداخله کرده کار مردم را بدتر و سخت تر وزارت کرده و تمام شکایات و داد و فریادها این بوده که دولت فقط فقط امنیت ایجاد بکند مخصوصاً امنیت قضائی دیگر بکار مردم کار نداشته باشد بگذارم مردم خودشان را اداره بکنند مضافاً اینکه من نماینده محترم اطمینان میدهم که در این کشور هیچوجه من الوجوه بین خورده مالک و زارع اختلافی وجود ندارد بین کارگر و کارفرما در این کشور آنطوریکه در سایر کشورها اختلاف هست اختلاف وجود ندارد من میدانم چرا بعضی از اشخاص مایل هستند که این موضوع را زیاد انتشار بدهند و توهه بکنند باختلاف کارگر و کارفرما ؛ این موضوع اصلاً در این کشور مصداق ندارد (صحیح است) حالاً روی چه مقصودی آقایان این فرمایشات را میفرمایند بنده واقماً تعجب میکنم البته چون بنده بحسن نیت نماینده محترم اطمینان دارم بایشان عرضی نمیکند ولی اگر دیگری این اظهار را میکرد من کاملاً حمل برسوه نیت میکردم و این پیشنهاد هم جز اینکه ایجاد اشکال زیاد زحمت زیاد مزارت برای یک طبقه مفید و مؤثر این کشور بکند نتیجه دیگری ندارد امیدوار هستم نمایندگان محترم توجه فرمائید و باین پیشنهاد رأی ندهند .

رئیس - آقای دکتر عبده - بنده پس میکیرم برای اینکه متأسفانه آقایان راه حاضر نمی بینم که قدمی در راه اصلاح وضع کشاورزان بردارند .

نمایندگان - اینطور نیست .

رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت میشود (پیشنهاد آقای نورالدین امامی بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد آقای نورالدین امامی ریاست محترم مجلس شورای ملی اینجانب تبصره زیر را بماده دوم قانون بودجه ۱۳۲۸ پیشنهاد مینمایم ؛ تبصره - بانک کشاورزی نسبت بمطالبات خود در سالهای ۲۴ و ۲۵ در آذربایجان و زنجان حق مطالبه فرع و خسارت دیویر کرد ندارد .

رئیس - آقای مخبر -

مخبر - آقای وزیر دارائی شرحی نوشته اند راجع باین موضوع و قبلاً موافقت صکرده اند

رئیس - بسیار خوب در هر حال باید برای بکیریم آقای امامی اگر توضیحی دارید؟ فرمائید .

نورالدین امامی - عرض کنم بنده از موقع استفاده میکنم و از نمایندگان محترم سیاستگذاری و تشکر میکنم که نسبت باین تبصره توجه فرموده اند .

رئیس - آقای وزیر دارائی پیشنهاد کرده اند جزء تبصره میشود و در موقع تبصره ها رأی گرفته میشود .

ارباب مهدی - بنده میخواستم استدعا بکنم که اصلاً فرع بانک کشاورزی از صدی چهار اضافه نشود .

رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت شود .

(پیشنهاد آقای سزاوار بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم تبصره زیر بگزارش کمیسیون بودجه ردیف ۴۵ علاوه شود موقوفات مسجد شاه تهران از پرداخت مالیات معاف خواهد بود .

عدهای از نمایندگان - این پیشنهاد خرج است .

رئیس - آقای سزاوار -

این پیشنهاد خرج نیست اجازه فرمائید بنده توضیح بدهم .

اولاً موقوفات مسجد شاه که اسم برده شد تصور نشود که این یک مبلغ قابل توجهی است این از ۱۰ هزار ریال تجاوز نمیکند (یکی از نمایندگان - چقدر ؟) ده هزار ریال از ده هزار ریال تجاوز نمیکند جناب آقای گلشائیان وضع مسجد شاه یا مسجد سلطانی را سابقاً میدانند از وقتیکه آقای دکتر حسن امامی در آنجا تشریف دارند باید توجه فرمائید جائی که معبر عمومی است و واقعا همیشه مرکز تجمع است آنجا را باید واقماً یک وضع آبرومندی در بیاورند الان مسجد مبالغی مقروض است و موقوفاتی که مسجد دارد کافی نیست برای تأدیه آن این یک کمک است این مثل سایر جاه که موقوفات زیاد دارد نیست این در سال مالیاتش از ده هزار ریال تجاوز نمیکند . بنا بر این استدعا میکنم آقای وزیر دارائی موافقت فرمائید (آزاد - املاکش در ساوه است) ، تغییر بنده آن چیزی را که دارم فرمائید بهر کجا میخواهند بدهند بنده تقاضا میکنم موافقت فرمائید .

رئیس - آقای وزیر دارائی -

بنده موافقم .

رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت میشود (پیشنهاد دیگر آقای سزاوار قرائت شد)

پیشنهاد میکنم تبصره زیر بگزارش کمیسیون بودجه اضافه شود .

از تاریخ تصویب این قانون کلیه ماشین آلات و لوازم برق و کابل از پرداخت عوارض گمرکی معاف خواهد بود . سزاوار .

رئیس - آقای سزاوار - فرمائید .

بعضی از نمایندگان - پیشنهاد خرج است .

سزاوار - عرض کنم این برای آنهاست است که در آبه وارد میشود نظر بر سر راهم اجازه فرموده اند بحث هم شده یکی از چیزهاییکه مورد احتیاج عمومی است البته آقایان تصدیق میفرمایند که لوازم برق و چیزهایی است که با توسعه برق اداره میشود و آن در مرکز و سایر شهرستانها احتیاج فوق العاده ای

باین قسمت دارند بنده اطلاع دارم که اداره برق تهران که وضع روشنایش باین صورت هست یک قسمت لوازمی هست که باید اینها را وارد کند و مبلغی که گمرک میخواهد بگیرد خیلی خیلی زیاد خواهد شد بنا بر این یکی از مشکلاتی که اداره برق دارد این است که نمیتواند تأدیه حقوق گمرکی را بکند یک قسمت از ماشین آلات آن آمده است در گمرک و یک قسمت هم بعداً خواهد آمد این است که بنده خیال میکنم برای اینکه تمام افراد بتوانند از برق استفاده کنند . آقایان باین پیشنهاد موافقت فرمائید و این یک چیز اوکس نیست مورد احتیاج عمومی است و امروزه در هر دهکده ای در دنیا از برق استفاده میکنند بنا بر این بهتر است آقایان در این قسمت موافقت فرمائید در درجه اول بطور عموم اگر نمیشود لاف لاف نسبت با اداره برق و لوازم برقی که از نظر تأمین روشنایی تهران میآورند آن را موافقت فرمائید (معتمد همایونی - مال شهرستانها مقدم تر است) برای شهرستانها هم موافقت بکنند .

رئیس - آقای وزیر دارائی -

نماینده محترم پیشنهاد خرج است و قابل طرح نیست میخواستم خدمت آقایان عرض کرده باشم که یک کسی ۳ متر پارچه برد در دکان خیاط کفت این را برای من دوتا کت و دوتا شلوار بدوز خیاط کفت آقا این سه متر دوتا آستین هم بیشتر نمیشود آقایان از یک طرف میفرمائید مالیات املاک مزروعی مالیات گمرک و مالیات بردر آمد و اینها را نکیرید از آنطرف میفرمائید بهر مزرعه ای یک متخصص کشاورزی یک کارشناس زمین بفرستید برای امنیت ۵۰۰ هزار نفر تحت سلاح نگه دارید آخر اینها را از کجا باید داد ؟ این است که بنده خواستم استدعا بکنم از آقا که پیشنهادتان را پس بگیرند و من میخواستم از جناب آقای رئیس خواهش کنم که این پیشنهاد قابل طرح نیست .

رئیس - آقای سزاوار - این پیشنهاد خرج است نمیشود رأی گرفت پیشنهاد دیگری بخوانند .

(پیشنهاد آقای مهدی ارباب بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم از لحاظ اهمیت موقع کنسولگری کویته بسر کنسولگری تبدیل شود .

نبوی - اینهم پیشنهاد خرج است .

رئیس - توضیح بدهید ولی من رأی نمیکیرم **مهدی ارباب -** خوشبختانه جناب آقای وزیر امور خارجه اینجا تشریف دارند و با این پیشنهاد بنده هم قطعاً موافق هستم (نبوی - ابتدا) امروزه کشور پاکستان ، بلوچستان یعنی بلوچستان پاکستان یک تماس حساسی با ما دارد یک اهمیتی پیدا کرده که جهت سیاستش را خود جناب آقای وزیر امور خارجه مسبق هستند در مقابل مأمورین پاکستان بایستی اهمیت مقام این کنسولگری هم محفوظ باشد مضافاً اینکه کنسول کویته بلوچستان پاکستان آقای قدیمی بقدری خوب انجام وظیفه میکنند که بنده اطلاع دارم حتی از بودجه شخصی خودش از حقوق شخصی خودش یک مخارجی میکند برای حفظ مصالح ایران این است که استدعا میکنم جناب آقای وزیر امور خارجه لطفاً کمک فرمائید که موجب آبروی این مملکت است .

رئیس - رأی گرفته نمیشود چون پیشنهاد خرج است پیشنهاد دیگری قرائت کنید .

پیشنهاد آقای ناصر ذوالفقاری - ریاست محترم مجلس شورای ملی پیشنهاد میکنم . . .

نمایندگان - نیستند آقا .

رئیس - پیشنهاد دیگری بخوانید .

(پیشنهاد آقای وکیل بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی ؛ تبصره زیر را بماده ۲ پیشنهاد مینمایم از کلیه معاملات که با اسناد در دفاتر رسمی انجام و ثبت میگردد معادل یک در هزار از کل مبلغ معامله بنفع دفاتر رسمی هر شهری از طرفین معامله بالمناصفه بنفع شیر و خورشید سرخ اخذ و ذخیره حاصله در هر شهری مستقیماً بصندوق شیر و خورشید سرخ آن محل پرداخت خواهد شد آیین نامه و ترتیب اجرای این قانون را اداره کل ثبت با مشورت هیئت مدیره شیر و خورشید سرخ صادر خواهد نمود . علی وکیل

مخبر - آقای وزیر دارائی و بنده این پیشنهاد را قبول میکنیم .

رئیس - آقای وکیل -

وکیل - مؤسسه شیر و خورشید سرخی از مؤسسات عام المنفعه و مفید این کشور است این مؤسسه در برابر مؤسسه صلیب سرخ دنیا است مؤسسات صلیب سرخ دنیا دارای سرمایه های خیلی بزرگی هستند که هر وقت یک اتفاقی میافتد نباید فوری صندوق اعانه و دست باشخاص دراز کنند از صندوق خودشان کمک میکنند شیر و خورشید سرخ ما سرمایه زیادی ندارد و این پیشنهادی که بنده کردم خیلی جزئی است یک در هزار است یعنی دو نفر اگر معامله کنند و ده هزار تومان معامله کنند هر کدام ۵ تومان میدهند که بشیر و خورشید سرخ هر محلی داده میشود مال آذربایجان در تبریز . مال رضاییه مال رضاییه . و این سرمایه ای میشود برای شیر و خورشید سرخ این است که تقاضا میکنم آقایان موافقت فرمائید آقای وزیر دارائی و آقای مخبر هم قبول فرمائید . مبلغش هم جزئی است یک در هزار (دکتر مجتهدی - این معاملات را تجار در محضر نمیکند) بشیر کار ندارم تجار یک در صد از کلیه وارداتشان بشیر و خورشید سرخ بسازمان شاهنشاهی الان میدهند این راجع بمعاملات املاک و سایر معاملات رسمی است که با اسناد رسمی در محاضر انجام میشود .

باتمنا قایمچ - اصلاح فرمائید نیم در هزار .

رئیس - آقای دهقان -

دهقان - بنده عقیده دارم باید در امور خیر مردم را تشویق کرد که خودشان بیایند پول بدهند نه اینکه اینجا قانون بگذاریم و مردم را مجبور کنیم که بیایند پول بدهند . مردم خودشان برای این قبیل مؤسسات خیریه کمک میکنند که اینها هر وقت شیر و خورشید سرخ یا سازمانهای خیریه دیگر کشور هم که کارشان حقیقه خوب است از مردم استمداد کردند مردم بدینریخ هر چه توانائی داشتند باین مؤسسات کمک کردند بنده عقیده دارم که اینجور قوانین عکس العمل بسای برای این مؤسسات دارد . این عمل که یک مبلغ جزئی باین وسیله ، وسیله فشار و قانون از مردم گرفته شود جمع شود

این خوب نیست در موقع لزوم مردم باین قبیل مؤسسات کمک میکنند بنده بنام خیر و صلاح این قبیل مؤسسات از پیشنهاد دهنده محترم که کمال حسن نیت را دارند و بنده هم بایشان اعتقاد دارم استدعا میکنم که پیشنهادشان را پس بگیرند بگذارید مردم روی میل و کمال و اشتیاق باین مؤسسات کمک کنند .

رئیس - رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای وکیل آقایانی که موافقت قیام کنند (عده ای برخاستند) قابل توجه نشد . پیشنهاد دیگری قرائت میشود .

(پیشنهاد آقای دکتر متین دفتری بشرح زیر خوانده شد)

پیشنهاد میکنم این تبصره بماده دوم اضافه شود . تبصره - دستمزد چاپ و صحافی مطبوعات کلیه وزارت خانهها و ادارات دولتی و سایر نگاهها و شرکتهای وابسته بدولت و شهرداریها طبق معمول سنوات گذشته همه ساله از طرف وزارت دارائی از طریق تنظیم تعرفه تعیین شود مرکز شهرستانها بوزر اجرا گذارده خواهد شد مطبوعات ادارات و بنگاههای دولتی و شهرداریها باید بوسیله کمیسیون که از طرف هیئت دولت تشکیل خواهد شد بین کلیه چاپخانه ها نسبت استمداد آنها تقسیم شود . دکتر متین دفتری .

رئیس - این پیشنهاد مربوط بودجه نیست توضیح بدهید .

دکتر متین دفتری - توضیح میدهم که مربوط بودجه است اولاً برای رفع اشکال مقام ریاست عرض میکنم که ماده دومیکه کمیسیون بودجه پیشنهاد کرده خودش مثل متمم بودجه میماند که همه چیز توی متمم بودجه هست خود این ماده هم مثل متمم بودجه میماند علت این که ارتباط دارد با بودجه این است که دولت یک خرج مطبوعاتی دارد و طرز عملش باعث اشکال و زحمت شده برای مطابع برای اینکه یک ترتیب صحیحی نمیشود مؤسسه ای که صلاحیت فنی ندارند یک رقابتها با اصلاح رقابتها همگرا نمیکند این است که آن مطابع سرپو وجدی آنهاست که مؤسسه صحیح هستند آنها نمیتوانند باین مؤسسات بی اساسی که اساس فنی آنها درست نیست رقابت کنند این است که مقتضی است وزارت دارائی باین وضع ناهنجار خانه بدهد و یک تعرفه صحیحی که خودش نظردارد تهیه بکند و یک ترتیب صحیحی برای این مطابع که کارگر های زیاد دارند و وضعتان خوب نیست بدهد برای اینکه وقتی بآنها فشار بیاید فشارشان بکارگران مطابع است و وضعت کارگران مطابع طوری است که نمیتوانند این کارگران را بیمه کنند بنده اطلاع دارم از شرکت بیمه که کارگران دخانیات اکثرشان مبتلاسل شده اند باین حال بنگاه دخانیات میتواند اینها را بیمه کند ولی این مطابع باین فشارهایی که بآنها وارد میشود و رقابتها میشود و از طرف آنهاست که صلاحیت فنی ندارند با آنها مطابق دفتر مشخصاتی که قبول میکنند انجام بدهند صورت ظاهر قول میکنند ولی در عمل نتیجه اش این میشود که بآنها فشار بیاید و بنده با آقای وزیر دارائی هم صحبت کرده ام (نبوی - ارسال قانونی گذشته است که بر کر و ولایات داده شود) منظور

بنده اینست همانطوریکه با آقای وزیر دارائی صحبت کرده ام مطالبی که صلاحیت فنی ندارند نگذارند در اینکار هادخاله نکنند یک کمیونی از طرف دولت معین بشود و این گمانه های دولت را بر تریب عادلانه و از روی استعدادی که مطابق دارند تقسیم نکنند با یک تعرفه ثابتی که باعث از بین رفتن مؤسسات جدی که یک عده کسار گردارند نشود مقصود بنده حفظ مصالح کارگران مطابق است و گمان میکنم آقای وزیر دارائی اینرا قبول فرمایند.

رئیس - آقای امامی .

نورالدین امامی - خیلی متأسف هستم عرض کنم جناب آقای دکتر متین دفتری نسبت به بعضی از کارگران میخواهند اظهار لطف بکنند چون در آتیه نزدیک با آنها احتیاج است ولی تصور میکنم مطبعه های ولایات از بین بروند این یک نوع عمل تجارتنی است مربوط به مرضه و تقاضا یک مطبعه کوچک تقصیرش این است که کارگش کم است . مطبعه دولتی زورش هم بیشتر است پولش هم بیشتر است از یک طرف آقای امیر تیمور میفرمایند که بودجه را باید کسر کرد حالا بیاییم باین مطابع بزرگ رشوه بدهیم مجلس مطبعه اش خیلی بزرگ است باید همه چیز را بآن بدهیم و کارگران مطبعه های کوچک از بین بروند ؟ مخصوصاً باید وزارت دارائی اجازه بدهد که اگر مطابع ولایات قادرند کار بکنند مراجعاتی هم بآنها بکنند خواهش میکنم این کم لطفی را نکیند بگذارید این بودجه زودتر بگذرد .

نوی - این پیشنهاد بر خلاف قانون است

رئیس - آقای وزیر دارائی .

وزیر دارائی - این پیشنهادی که جناب آقای دکتر متین دفتری فرمودند یک قسمتش مربوط بکار اداری دولت است که باید توجه باین قسمت بکنند و من بایشان وعده میدهم که توجه بشود از طرف دولت و این پیشنهاد هم ربطی بکار بودجه ندارد و الا نظرشان کاملاً صحیح است و من وعده میدهم که توجهی نسبت باین قسمت بشود .

رئیس - آقای دکتر متین دفتری - با این توضیحی که آقای وزیر دارائی فرمودند پس میکنم .

رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت کنید .

(پیشنهاد آقای دکتر ملکی شرح زیر خوانده شد)

پیشنهاد میکنم تبصره زیر بماده ۲ بودجه اضافه شود .

تبصره - وزارت دارائی مکلف است در عرض ده روز از تاریخ تصویب مقدار سیصد تن گندم بقیمت دولتی با عالی شهرستان مراغه بهر خانواده ده من بفروشد . دکتر ملکی .

رئیس - آقای دکتر ملکی - عرض کنم آقایان نمایندگان که اینجانب تشریف دارند همه تقاضا داشتند که در این دو سال راههای جدید احداث بکنند یا مؤسسات صنعتی جدید تأسیس کنند یا کارخانه هایی وارد کنند ولی بنده که نماینده مراغه هستم تقاضا میکنم وزارت دارائی یک مقدار گندم بفرستد مراغه که بین اهالی بقیمت دولتی فروخته شود این برای چیست ؟ برای اینست که بطوریکه آقایان اطلاع دارند وضعیت نان مراغه

فوق العاده خرابست (صحیح است) و قیمت نان در آنجا فوق العاده گران . نمونه نان را که یکمده از اهالی تهران آورده بودند و من دیدم اصلاً قابل خوردن نیست و آلان مدتی است که وضعیت نان آنجا خراب است و دولت اقدام جدی نکرده است بنده اینجا از آقای وزیر دارائی سؤال میکنم که راجع بوضعیت نان آذربایجان و بوی اوضاع از نقطه نظر خواربار چه اقدامی فرموده اید؟ اینجا توضیح فرمائید و ثانیاً این یک اقدام فوری است و احتیاج بزرگی است که اهالی بآن دارند . و بیکاری بزرگی که آذربایجان هست مخصوصاً در مراغه مردم را بطوری درستی گذاشته است که حتی بقیمت دولتی اگر بآنها نان بفروشد باز توانائی خرید آنرا ندارند در آنجا حاضرند بارو زانه یکتومان یکروز در میان کارکنند ولی کار نیست و از این جهت بنده این پیشنهاد را کردم مقدارش هم زیاد نیست عجلاله ده من بهر خانواده بدهند که فعلاً احتیاج ضروریشان از بین برود آقایان هم میدانند که محصول آنجا چندان خوب نیست سر درختیکه محصول بزرگ آنجا است از بین رفته زمستان فوق العاده سرد بوده است موهای آنها خشک شده امروز باید دو باره از ریشه جوانه بکنند و بیاید بالا باین جهت از جناب آقای وزیر دارائی تمنی میکنم نسبت باین پیشنهاد توجه فرمایند .

رئیس - آقای مخیر .

مخیر - وظیفه دولت این است که هر جا گندم ندارند بکند برساند و این قانون خاصی لازم ندارد برای مراغه بعلاوه بطوریکه آقای وزیر دارائی فرمودند ۲۲۰۰ تن گندم الان در انبار مراغه موجود است البته دستور میدهند که وضع آنجا راروش کنند و محتاج یک قانون خاصی نیست و وظیفه دولت است که اقدام بکنند .

دکتر ملکی - باین توضیح بنده پس میکنم .

رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت کنید .

(پیشنهاد دیگر آقای ملکی شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم که قسمت اول تبصره ۸ بطور زیر اصلاح شود .

وزارت خارجه مکلف است در صورت احتیاج بستمجد جدید از انتقال مستخدمین رسمی دولت از وزارتخانه های دیگر استفاده نماید و حق استخدام جدید را ندارد .

رئیس - آقای دکتر ملکی .

دکتر ملکی - اینجاد تبصره هشت یک موضوعی اضافه کرده اند که بوزارت امور خارجه اجازه داده میشود عده لازم منتهی بیست نفر استخدام جدید بکنند آقایان میدانند که در زمان اعلیحضرت فقید یک عده از جوانان این کشور بخارج رفتند برای اینکه تحصیلات جدید فرا بگیرند و بیابند وضعیت این مملکت را یک سر و سامانی بدهند متأسفانه جوانان پس از اینکه مراجعت کردند هیچکدام از آنها مطابق حق خودشان استخدام نشده اند بنده خودم مهندسی میشناسم که بانبار داری مشغول است دکتر اقتصادی را میشناسم که بقالی باز کرده است و یکمده از دیلمه های سیاسی در این مملکت هستند که در وزارتخانه های دیگر در بایکائی مشغول کار هستند یا بکارهای دیگری اشتغال دارند و از نقطه نظراینگه یارتی ندارند هیچ جا آنها را راه نمیدهند

و حالا در لایحه بودجه ذکر شده است که وزارت خارجه میتواند ۲۰ نفر استخدام جدید بکنند این بود که بنده پیشنهاد کردم که تبصره ۸ قسمت اولش اصلاح شود باینکه اگر وزارت خارجه احتیاج ب استخدام جدید دارد اشخاص تحصیل کرده خارجه و داخله که صلاحیت کامل اینرا دارند که در وزارت خارجه استخدام بشوند از آنها استفاده بکنند و حق استخدام جدید را نداشته باشد و بعلاوه اگر وزارت خارجه را استثناء بکنیم دلیل ندارد که وزارت خانه های دیگر را استثناء نکنیم این است که من تقاضا میکنم در این قسمت موافقت فرمایند .

رئیس - آقای کشاورز صدر .

کشاورز صدر - بنده باین مناسبت با پیشنهاد آقای دکتر ملکی مخالفت کردم که در کمیسیون بودجه و مخصوصاً سو کمیسیون وزارت خارجه بودم در آنجا گفتگوئی شد و هم آقایان وزراء هم موافقت کردند باینکه استخدام جدید نشود ولی جناب آقای وزیر امور خارجه یک توضیحی فرمودند که من حالا خدمت آقا عرض میکنم و باین جهت موافقت شد در کمیسیون بودجه که در حدود ۱۵ نفر ۱۸ نفر نهایت تا ۲۰ نفر اگر احتیاج پیدا کردند با همان تشریفات مقرر حق استخدام جدید داشته باشند جناب آقای دکتر ملکی آنجا مامم نظر داشتیم و آقایان هم گفتند که از تحصیل کرده های خارجه و داخله که در وزارتخانه های دیگر کار میکنند انتخاب بشوند آقای وزیر امور خارجه و آقای معاون وزارت خارجه توضیح دادند که هر لیسانسیه ای که از دانشکده بیرون میآید در رشته سیاسی اولاً باید بطور مسابقه وارد شود کنکور بدهد بعد از این باید ششماه استاز بدهد (دکتر معظی - یکسال) یکسال استاز بدهد آشنا بجزریان و اصول و وضع بشود و این را هم ما میخواهیم غالباً برای بایکائی و کارهای جزئی دیگر و اگر بخواهیم از وزارتخانه های دیگر بیآوریم آنها رتبه های هشت و نه هستند که نمیتوانیم آنها را از وزارت خانه های دیگر بیآوریم اینجا و آن نتیجه مطلوبی را که میبایستی بگیریم نمیتوانیم . بنظر بنده علاوه بر این مسائل که عرض کردم اگر ما دستگاه خوب بخواهیم باید وزیر خارجه یا وزیر دارائی را آزاد بگذاریم که خودش با سازمان و وسائلی که دارد استخدام کند سازمان بدهد بدهم از شمسئولت بخواهیم اگر بگوئیم وزیر خارجه مکلف است از وزارت دارائی یا وزارت بهداری دکتر و طبیب بیآورد این را که نشود آنوقت از شمسئولت خواست بنظر بنده این پیشنهاد درست نیست و بهتر است آقای دکتر ملکی پس بگیرند .

رئیس - آقای دکتر معظی .

مخیر - عرض کنم علت این است که چرا این پیشنهاد در کمیسیون بودجه تصویب شد آقای کشاورز صدر بمرض آقایان نمایندگان معترض رساندند ولی قسمت دیگری را که میخواستم آقای دکتر ملکی توجه فرمایند همانطور که نظر جنابعالی هست یک عده لیسانسیه و تحصیل کرده هائی هستند که مدتی است استاز میدهند و منظور وزارت خارجه هم این بود که اینها را تربیت بکنند برای آن اداراتی که لازم دارد و اگر بخواهد این قبیل اشخاص را

از وزارتخانه های دیگر انتقال بدهد غالباً رتبه ۹ و ۱۰ هستند و نظر وزارت خارجه را تأمین نمیکند چون اینها مدتی است در آنجا کار میکنند بطور استاز و تربیت میشوند برای اداراتی که لازم است از این جهت جنابعالی هم موافقت فرمائید و پیشنهادتان را مسترد فرمائید .

رئیس - آقای وزیر امور خارجه .

وزیر امور خارجه - بنده با احترام پیشنهاد آقای دکتر ملکی لازم دانستم که توضیح بدهم این چند نفری که در وزارت خارجه کار میکنند اینها بواسطه یک شرایطی که در خدمت وزارت خارجه هست که در وزارتخانه های دیگر نیست بایستی لیسانسیه قسمت سیاسی باشند ، بایستی چند زبان بدانند ، بایستی در خدمت وزارت خارجه یکسال استاز بدهند اگر بخواهیم از مستخدمین سایر وزارتخانه های دیگر استفاده کنیم دچار زحمت میشویم مضافاً باینکه در وزارتخانه های دیگر منتظر خدمت های آن وزارتخانه ها بدرجات بالا هستند و اغلب رتبه ۹ رسیده اند (صحیح است) اینها چند نفر جوانهائی هستند که برای کار جاری وزارت خارجه مورد حاجت بودند و یک وزارتخانه ای را نمیشود جلوش را گرفت و محدود کرد باین توضیحاتی که داده شد امیدوارم آقای دکتر ملکی قانع شده باشند و اسباب پیشرفت کار وزارت خارجه را فراهم سازند .

دکتر ملکی - با توضیحاتی که آقای وزیر امور خارجه دادند پس میکنم .

رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت میشود .

(پیشنهاد آقای حائری زاده بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد مینمایم اضافه اعتبار وزارت امور خارجه هفتاد و نه میلیون ریال مثل سال سابق باشد .

رئیس - آقای حائری زاده .

حائری زاده - نقاشی در این مملکت یکی دو تا نیست که آدم روی آن حرف بزند هر وقت با یک نقیصه ای شخصاً تماس پیدا کرد متوجه میشود وزارت امور خارجه با این دستگاه عریض و طولیلی که دارد یک تصمیماتی در آنجا گرفته میشود که با هیچ اصولی در نمیآید من یک تذکره ای تقاضا کردم برای مسافرت خارج برای مطالعه یکی از رفقا بهم گفت که این تذکره ای که گرفته ای ممکن است موافقت نکنند که تو برگردی گفتم چرا ؟ گفت تصویب شده است کسانی که تذکره سیاسی یا خدمت میکنند وقتی مسافرت بخارج کردند در موقع برگشتن باید طهران اجازه بدهد مأمور محلی آنجا بدون اجازه طهران حق ویزا ندارد پس یک تبعیه قهری است این بود که صرف نظر کردم اینجا در مجلس بزرگ حرفهائی گفته میشود مربوط به وزارت امور خارجه (مکی - همه اش درست است) که ما اظهارات اینجا را با خارج منطبق نمی بینیم مثلاً راجع به آقای کاشانی که جناب نخست وزیر پشت این تریبون فرمودند که آزاد است مسافرت آقای کاشانی ولی ما هر چه نگاه کردیم دیدیم که تذکره ایشان ویزا نمیشود این چه جور آزادی است (دکتر بقائی - آزاد هستند که بجای دیگر بروند) که من نمی فهمم این است که اظهاراتی که در پشت تریبون میشود از طرف نخست وزیر صامی

بینیم عملاً نسبت ندارد تصمیماتی هم در مان شاه سابق گرفتند یا چندی پیش گرفتند تذکره خدمت و تذکره سیاسی کسانی که دارند بی اجازه مرکز حق ویزا ندارند مأمورینی که در آنجا هستند این با هیچ اصلی جور در نمیآید من میتوانم بگویم مهمانی که وارد منزل من میشود آن یکماه ۶ ماه بیشتر حق ندارد توقف نماید آن خارجی که وارد مملکت من شده من میتوانم محدود بکنم که بیشتر از فلان مدت حق ندارد بماند ولی صاحبخانه که خودش میخواهد بخانه اش برگردد میگویند شما تبعیه هستید و هیچ قانونی ترا از مملکت بیرون نمیکند ولی ما ویزا نمیکیم وقتی ویزا نکردند قهراً تبعیه است و این یک جرم مستوری است من با این دستگاه تا یکشاهی پول را برای وزارت خارجه حرام میدانم حالا یک عده حشامند دارد همان حقوق سالهای گذشته را بهشان بدهند و دیگر اضافه ندهند و اضافات امسالش دیگر لزومی ندارد مگر اینکه حضور پیدا کند آقای وزیر امور خارجه که شخصی وارد و اهل مطالعه ای هستند و این قسمتها را قول بدهند که حل بکنند بنده مخالفتی ندارم . این رویه های غلط را از بین ببرند یک نفری از خانه خودش میروند آنجا تذکره اش را ویزا نکنند ، آقای کاشانی حق نداشته باشد از سوزیه برگردد و باید آنجا بماند در صورتیکه پشت تریبون میگویند آزاد است سلب آزادی را کی کرده ؟ در این وزارت خارجه . بنده اطمینان دارم که با این تذکره مسافرت کنیم بیای خودم خودم را تبعیه کرده ام این را آقای وزیر امور خارجه توضیح بدهند که بنده قانع شوم و اشکالات رفع بشود آنوقت پیشنهاد راپس میکنم .

نورالدین امامی - راجع بفریاز جنابعالی قول میدهند ولی جنابعالی را بهتر است که برنگردید

رئیس - آقای وزیر امور خارجه .

وزیر امور خارجه - بنده نمیدانم که بودجه وزارت امور خارجه چه ارتباطی داشته است باین موضوع آقای کاشانی ایشان تقاضا کردند برای تذکره و تقاضای ایشان انجام شد هر وقت میل خودشان است تشریف بیآورند صاحبخانه هستند این مربوط بودجه وزارت امور خارجه نمیشود اگر اصلاحاتی در بودجه وزارت خارجه باید بشود یک مطالب دیگری است مربوط نیست تذکره یک چیزی هم جنابعالی عرض کرده اند که جلوگیری از ویزا میشود یک قسمتش صحیح است و یک قسمتش غلط آن قسمتی که صحیح است مربوط باشخص خارجی است برای اینکه اشخاص مشکوک و اشخاص خطرناک و جواسیس اینها زیاد هستند برای ایجاد فتنه میباید سایر ممالک وظیفه دولت این است که سرحدات باز نباشد گمان میکنم که لازم است دولت در این باب خیلی مراقبت بکنند والا البته حقوقی که از برای ملت ایران و مردم ایران محفوظ است از برای مسافرت بر هیچکس پوشیده نیست و دلیل بر این معنی که ما حاضریم همیشه مصالح عمومی را مورد توجه قرار بدهیم بشهادت خود آقای حائری زاده شکایتی بود از ایرانیهای مقیم بیثی رسیده بود که اشکالی در کارشان بود از طرف قنصل بیثی بجزدی که ایشان تشریف آوردند به بنده تذکر دادند بنده در مدت ۲۴ ساعت اقدام کردم و آن شخص مأمور را مؤاخذه کردم اینطور نیست ؟ (حائری زاده - درست است) باین توضیحاتی که بنده عرض کردم

خواهش میکنم پیشنهادتان را مسترد فرمائید (دکتر بقائی - کاشانی را هم میخواستید بفرمائید) و راضی نشوید که وزارت خارجه در محظور بیفتد

حائری زاده - بنده پس گرفتم

رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت میشود (پیشنهاد آقای دهقان بشرح زیر قرائت شد)

مزایا و کمک هزینه کلیه مستخدمین دولت اعم از آموزگار و کمک آموزگار و دبیر و سایر مستخدمین یکسان خواهد بود

رئیس - آقای دهقان - اگر خاطر نمایندگان محترم باشد در موقعی که یک دوازدهم مطرح بود در آن موقع بنده یک چنین پیشنهادی کردم براجع بکمک خرج آموزگاران که مورد توجه و تأیید نمایندگان محترم واقع شد و آقای وزیر دارائی هم قبول کردند که این کمک خرج را بدهند ولی فرمودند که بنده یک مطالعه ای بکنم و میزانش را در بودجه پیش بینی کنم ولی متأسفانه یا فرصت برایشان نبوده است یا عمل نکردند و تاکنون این پیشنهاد مورد اجرا در نیامده و قولی را که داده اند عمل نکرده اند بنده حالا باز خاطر نمایندگان محترم را مستحضر میکنم باینکه در بین مستخدمین دولت طبقه آموزگار و معلم امروز کمتر از همه حقوق میگیرند در صورتیکه آموزگار و معلم یک شغل بسیار حساسی دارد و نسل جوان مملکت را تربیت میکنند و حق بزرگی بگردن اهالی این مملکت دارند و از لحاظ سیاسی و معنوی باید زندگی آموزگار و معلم کاملاً تأمین باشد تا بتواند بچه های مردم و بچه های بنده و شمارا وطن پرست و صحیح العمل و کاردان بار بیآورند و متأسفانه یک آموزگار ۹۰ تومان حقوق میدهند و همان کمک هزینه ای را که سایر مستخدمین که میگویند کار ندارند و فقط از لحاظ اینکه بی نان نشوند این کمک را بهشان میدهند این کمک را بآموزگارها و معلمین هم بدهند و اگر این کار نشود خطرات سیاسی دارد و بنده در این باره عرض میکنم که مصلحت نیست اگر ما نمیتوانیم که زندگی طبقه آموزگار و معلم را بواسطه ضیق بودجه خوب تأمین کنیم اقلاً آنها را با سایر مستخدمین در یک طبقه قرار بدهیم چرا ما سایر مستخدمین کمک هزینه میدهم ولی بآموزگار کمک هزینه نمیدهم من نمیدانم روی چه اصل است من گمان میکنم یکدستی در کار است که اخلاص میکند در این کار که این آموزگار بدبخت ناراضی باشد و این ناراضی خود را در مورد تعلیم و تربیت اعمال بکند بنده بنام خیر و صلاح مملکت و بنام کمک فرهنگ و از لحاظ سیاسی و معنوی استدعا میکنم که باین امر بسیار مهم توجه فرمائید آموزگار و معلم را از لحاظ کمک هزینه با سایر مستخدمین در یک ردیف قرار بدهید اینها چیز زیادی نمیخواهند آنها حقشان است بیک مستخدم وزارت دارائی یا وزارت بهداری یا وزارت پست و تلگراف اینرا میدهند همین کمک هزینه را طبقه آموزگار هم بدهید باین اقتضای کوتاهی میشود و تنای عاجزانه دارم از آقای وزیر دارائی که یک بودجه یک میلیاردی آورده اند شایسته است قبول بکنند که طبقه آموزگار هم تاحدی در رفاه باشد که ما بدانیم اینها براههای کج نمیروند و تبلیغ بددیشان اثر نمیکند .

رئیس - آقای دکتر معظمی .
مخبر - عرض کنم این تذکراتی را که آقای دهقان فرمودند بسیار صحیح و بجاست و من هم تشکر میکنم و میدانم وضع آموزگاران خوب نیست ولی منظور جناب عالی را اینطور که تبصره نوشته است نیرساند چون مرفوع فرموده اند که تمام را در یک ردیف قرار دهند و از اجاظ مالی ممکن است دچار اشکال شوند بعلوه اجازه بفرمائید این قسمت را آقای وزیر دارائی مطالعه بفرمایند تا فردا که چه تفاوتی دارد و از چه راهی ممکن است کمک بشود استدعا میکنم فعلا مسترد بفرمائید تا فردا .
دهقان - بنده تقاضا میکنم که تعیین تکلیف این تبصره فردا موکول شود .
رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت میشود .
(پیشنهاد آقای دکتر متین دفتری شرح زیر قرائت شد)
 پیشنهاد میکنم این تبصره بماده دوم اضافه شود تبصره - دولت مکلف است تمام یا قسمتی از دارائی غیر منقول اعم از املاک یا کارخانجات را بسمایه یک یا چند شرکت با سهام یک هزار ریالی قرار داده و آن سهام را برای تأدیه دیون دولت خرید حق استخدام خدمتگذاران زائد دولت تخصیص دهد .
رئیس - آقای دکتر متین دفتری .
دکتر متین دفتری - آقای وزیر دارائی استدعا میکنم گوش بدهید چون وقتی پیشنهاد خوانده شد درست توجه نفرمودید تبصره بنده این است که دولت مکلف است تمام یا قسمتی از دارائی غیر منقول اعم از املاک و کارخانجات را سرمایه یک یا چند شرکت با سهام یک هزار ریالی قرار داده و آن سهام را برای تأدیه دیون دولت و خرید حق استخدام خدمتگذاران زائد دولت تخصیص دهد . این دیگر توضیحی ندارد برای اینکه موقعی که بنده در باب کلیات بودجه صحبت میکردم تذکراتی دادم جناب عالی تشریف نداشتید راجع بدیون دولت این دو قلم که در اینجا در بودجه منظور شده است افساد دیون بطوری که آقای مخبر کمیسیون توضیح دادند که به این ترتیب دولت نمیتواند دیون خودش را مستهلک کند آقای دکتر معظمی نظر بنده بیشتر راجع بدیون دولت است که بنده توضیحات مفصلی در یکساعت دادم و آقای مخبر هم تأیید کردند وقتی این نتیجه گرفته شد که با این ترتیبی که دولت دارد قروضی استهلاك نخواهد شد و این دین بزرگ عمومی بگردن دولت است و بانک ملی را دچار مضربه فوق العاده ای کرده است بنده معتقدم که اگر این دیون دولت پرداخته بشود شاید بانک ملی دیگر احتیاجی بنشر اسکناس جدید نداشته باشد برای این که ۵۰۴ میلیون تومان دیون دولت هست بیانگلی بانک ملی این پول را از کی گرفته است ؟ پولهای است که مردم در بانک ملی دارند و اینها را بانک ملی بدولت فرض داده است (آزاد - اسکناسهای زمان جنگ است) عرض میکنم اگر خود مردم پول خودشان را از دولت پس بگیرند یعنی دولت اموالی دارد که در واقع در دست دولت است و مسلوب المنفعه است

کنار بگذاریم و بگوئیم کارخانجات غیر ضروری برای این نظری را که دولت دارد این است که کارخانجات نساجی ، کارخانجات ابریشم کشی ، کارخانجات قند (یک نفر از نمایندگان - و دخانیات) کارخانه دخانیات که البته جزو عواید مملکت است منظور کارخانجات صنعتی است کارخانجات قند و غیره دولت هیچ نظری برای فروش آنها ندارد یک کارخانجاتی دولت دارد که هیچ منفعتی برای دولت ندارد نه اینکه کارخانه بد است برای این که خوب عمل نمیشود برای دولت ضرر دارد فرض بفرمائید مثل کارخانه کنسرو بندرعباس این کارخانه عوض اینکه نفعی بدولت بدهد بدبختانه در ظرف این سنوات اخیر مبالغی هم ضرر داده است و یک کارخانجات دیگری هست مثل کارخانه پنبه یک کتی وقتی که نفعی که نفعی در اقتصاد دولت بود این کارخانجات هم در دست دولت بود امروز این کارخانجات را بسته اند یا کارخانجات برنج یک کتی یک وقتی برنج در انحصار دولت بود الان کلیه برنجهایی که باک میشود در کارخانجات اختصاصی مردم است یاد آرید این کارخانجات است که مردم دارند و اینها هم منظور در شان بسته است مگر اینکه در این پیشنهاد که شده چند کلمه اضافه شود (اسلامی - فروش کارخانجات به چه وجه صلاح نیست) در پیشنهاد اضافه شود اولاً که دولت کارخانجاتی را که مصلحت میدانند دوم اینکه بهای روز یعنی به قیمت روز ارزیابی بشود نه اینکه بدون ارزیابی فروخته شود سوم اینکه اشاره بشود که برای تأدیه دیون دولت است بی بانک ملی برای اینکه اگر این قسمت نباشد اشخاصی که دعوائی دارند از سه ماهه از دولت میگویند این را بفروشیم بعد هزار تومان و با بدهیم اگر این قسمت اضافه شود دولت موافقت دارد .
دکتر متین دفتری - بنده قبول دارم که این اصلاحات در پیشنهاد بنده شود .
رئیس - آقای مکی بفرمائید .
مکی - یک قسمت از عرایضی را که بنده میخواستم بکنم آقای وزیر دارائی فرمودند ولی یک قسمتش که ناگفته مانده است این است که باید معین بشود اسم کارخانجاتی را که میخواهند بفروشند زیرا یک وقت ما خوابیده ایم می بینیم که کارخانه حریر بافی چالوس یا کارخانه نساجی شاهی را بمعرض فروش گذارده اند بنابراین اسم کارخانه بایستی معلوم شود که چه نوع کارخانه است ، کارخانه کنسرو بندرعباس هم بایستی از طرف دولت اداره شود همانطوریکه عرض کردم این سالی یک میلیون و نیم لیره ممکن است برای ایران صادرات بکند حالا اگر اولیاء امور نمیتوانند این را اداره کنند این بنی دستگاه است و دستگاه را باید اصلاح کرد ، مثلاً وقتیکه بنده این جا این عرایض را میکنم بانک صنعتی بر میدارد به بنده جواب میدهد در روزنامه ها مباحثه میکنیم که پنج اتومبیل بیوک را ما حالا نخریده ایم ، بازرسی وزارت دارائی گزارشی داده که پس از تصویب کمیسیون بودجه خرید شده حالاً منتها اینها سندسازی کرده اند که دو ماه قبل خریدند این جرم است وزارت دارائی باید جلوی این قبیل کارها را بگیرد وزارت دارائی صاحب سهم است کارخانه هائی اگر خوب اداره نمی شود دلیل بد بودنش نیست بنده عرض کردم کارخانجات ملی ماهی کارخانجات اسفهان که خوب هم دارند صرف میکنند خوب آنها هم یک کارخانجاتی است از قبیل کارخانجات دولتی منتها آنها جلوگیری از حیف و میل

میکنند و اختلاس نمیشود . کثافتکاری ندارد اینست که باین خوبی کار میکنند و ضرر هم برایشان نمیکند دولت هم باید کارخانجات را اداره کند اگر خوب اداره نمیشود دلیل این نمیشود که کارخانه را بفروشند بعلوه این چهار صد میلیون را که بودجه کسر دارد اگر یک چیزهای غیر مترقبه دیگر هم پیش نیاید باز دو سه سال دیگر باید چیز هائی را بفروشند و قرض امسال را بدهند این با فروختن کارخانه نمیشود مگر چقدر است که شما میتوانید ۵۰۰ میلیون را از این محل تأمین کنید؟ شما خالصجات را بفروشید دهساله بکشاورزان که هم تشویق خرده مالک شده باشد و هم مایک قدم از ترکیه تقلید کرده باشیم آنجا هم برداشته اند مالکیت های بزرگ را محدود کرده اند و خرده مالک را تشویق کرده اند این املاک بزرگ را بفروشید هم دهساله پولش عاید دولت میشود و هم خرده مالک در مملکت زیاد میشود و در وضع زندگی طبقه سوم زمین مملکت بهبودی حاصل میشود اینراه دارد منتها خیال میکنم که یک دستهای بفکر افتاد مانده که کارخانجات مملکت را بطوریکه مصلحت میدانند بین یکمده سرمایه دار قسمت کنند از این جهت بنده باین پیشنهاد مخالف هستم .
رئیس - آقای دکتر معظمی .
مخبر - عرض کنم چون این یک موضوع فوق العاده مهم و اساسی است که این یک پیشنهادی است که در واقع فروش کارخانجات دولتی را در بردارد بقرینه بنده چون نظر کمیسیون را بنده نمیدانم خواهش میکنم اجازه بفرمائید امروز عصر که کمیسیون بودجه تشکیل میشود این موضوع در آنجا مطرح شود چون یک موضوع فوق العاده مهمی است و بنده نمیتوانم بدون طرح در کمیسیون موافقت بکنم و اجازه بدهید که بعد از ظهر در کمیسیون بودجه مطرح بشود و نظر کمیسیون را بنده باطلاع آقایان برسانم
رئیس - رأی گرفته میشود .
دکتر معظمی - بنده تقاضا کردم که رأی گرفته نشود چون که موضوع فوق العاده مهمی است و بنده هم نظر کمیسیون را نمیدانم .
رئیس - ممکن است خودشان موافقت کنند که بماند .
دکتر متین دفتری - بنده حرفی ندارم با این اصلاحی که با موافقت آقای وزیر دارائی شده یکبار قرائت بفرمائید .
رئیس - پیشنهاد آقای دکتر متین دفتری با این اصلاحی که شده قرائت میشود .
(شرح ذیل قرائت شد)
 پیشنهاد میکنم این تبصره بماده دوم اضافه شود تبصره - دولت مجاز است تمام یا قسمتی از دارائی غیر منقول اعم از املاک یا کارخانجات غیر ضروری از قبیل پنبه یک کتی ، چای خشک کتی ، برنج یک کتی پس از ارزیابی بهای فعلی توسط هیئتی مرکب از مردمان مطلع بسمایه یک یا چند شرکت با سهام یک هزار ریالی قرار داده آن سهام را برای تأدیه دیون دولت بی بانک ملی و خرید حق استخدام خدمتگذاران زائد تخصیص دهد .
یک نفر از نمایندگان - کنسرو را هم اضافه کنید .

دکتر متین دفتری - کنسرو را هم اضافه میکنم .
دکتر بقائی - بقیه کارخانجات را هم اضافه کنید و کلکش را یکدفعه بکنید .
رئیس - آقای وزیر دارائی باین ترتیب موافقت دارید ؟
وزیر دارائی - بلی موافقت دارم .
رئیس - رأی میکنیم ...
دکتر معظمی - درخواست شده باور قرائت بکیرید .
اسلامی - کارخانجات پنبه یک کتی را حذف کنید صلاح زارعین مازندران نیست و کشت پنبه از بین میرود مصلحت اینطور بود که اغلب حضرت فقید اینها را خرید .
رئیس - آقای مخبر میتوانند تقاضای ارجاع بکمیسیون را بکنند بر طبق ماده ۱۲۵ .
دکتر معظمی - بنده تقاضا کردم که کمیسیون فرستاده شود و در غیر اینصورت تقاضای رأی باور قده شده است .
رئیس - پس بکمیسیون بودجه میفرستیم ، آقایان در نظر دارند چون در جلسه پیش برای امروز عصر یک جلسه ای تعیین شد برای لایحه اصلاح قانون انتخابات و قرار شد که ساعت پنج و نیم جلسه تشکیل شود بعضی از آقایان میگویند شب باشد یا فردا شب باشد حالا بنده میخواهم بانظر مجلس رأی بگیریم (بین اسفندیاری - امشب نمیشود آقای رئیس) بالاخره مجلس موافقت کرد که یک جلسه فوق العاده ای باشد اگر آقایان موافقت میکنند فردا شب باشد (دکتر بقائی - چرا امشب نباشد؟) بنابراین رأی میکنیم آقایانیکه موافقت فردا شب جلسه فوق العاده ای برای لایحه اصلاح قانون انتخابات باشد در ساعت هشت بعد از ظهر قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد . بنابراین یکریع تقس داده میشود و مجدداً جلسه تشکیل میشود .
(مجلس ساعت یازده و ربع بعنوان تنفس تعطیل و پس از یکریع ساعت مجدداً ریاست آقای کنته نایب رئیس تشکیل گردید)
نایب رئیس - آقایان نمایندگان محترم همشان علاقه دارند که پس از دو سال که از عمر مجلس میگذرد و هشت سال که کشور بودجه ای نداشت برای اولین مرتبه بودجه ای که تنظیم شده تصویب برسد (نمایندگان - صحیح است) متأسفانه وقت ما بسیار کم است و از آنطرف پیشنهاد های زیادی که طبق آیین نامه قابل طرح نیست فقط باید قرائت بشود . هر روز میرسد وعده ای که حالا هست در حدود ۹۰ تاست ، من تمنی میکنم که آقایان موافقت بفرمایند طبق آیین نامه جدید پیشنهاداتی که قابل طرح نیست فقط بخوانند آنها اکتفا شود و روی آنها دیگر بحث و فحش نشود بلکه ما بتوانیم این بودجه را در این دو سه روز تمام کنیم (انشاءالله) کارهای دیگری هم که در درجه اول اهمیت هستند بکنیم .
پیشنهاد آقای متین دفتری قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)
 پیشنهاد میکنم این تبصره بماده دوم اضافه شود تبصره - دولت مکلف است در اولین ماه تشکیل

مجلس دوره شانزدهم سازمان و کادر مستخدمین هر وزارتخانه را با تعیین عده هر یک از رتبه ها باقی حصر بمجلس شورایی تقدیم نموده بودجه سال ۱۳۲۹ را بر طبق آن تنظیم نماید و نیز مکلف است از مالیاتهای غیر مستقیم و کلیه عوارضی که بنام های مختلف بر مصرف کنندگان تحمیل میشود در لایحه بودجه ۱۳۲۹ صدی پنجاه بکاهد و کسر آنرا از مالیاتهای مستقیم جبران کند و همچنین مخارج وصول مالیاتها را صدی ۱۲ تقابل دهد .
نایب رئیس - از حالا راجع بودجه ۱۳۲۹ گمان نمیکند قابل طرح باشد همانوقت مطرح میشود (صحیح است) پیشنهاد دیگری قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)
 پیشنهاد میکنم این تبصره بماده دوم بودجه اضافه شود . تبصره مالیات پیشه و روان مطابق جزء جمع یابد وسط عمل مالیات سه سال اخیر از هر صنف یکجا وصول خواهد شد تا هر یک بین افراد خود عادلانه تقسیم نمایند این ترتیب در باب هرصنفي که نمایندگان آن درخواست نمایند اجرا خواهد شد .
دکتر متین دفتری
کشاورز صدر - این مربوط بودجه نیست .
نایب رئیس - این در قانونیکه راجع بمالیات برود آمد و مالیات مزروعی است و در موقع خودش مطرح خواهد شد ، پیشنهاد دیگری قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)
 پیشنهاد میکنم این تبصره بماده دوم اضافه شود تبصره - ورود کلیه اتومبیلهای سواری بکشور در مدت سه سال ممنوع است در این مدت دولت فقط مجاز خواهد بود بمعه محدودی پروانه اتومبیل سواری از یک سیستم ارزان برای حوائج ضروری عامه مطابق آیین نامه که بتصویب هیأت وزیران خواهد رسید ، صادر نماید .
دکتر متین دفتری - آقای دکتر متین دفتری توضیح میدهید ؟
دکتر متین دفتری - توضیحش واضح است سابقاً توضیح دادم که اتومبیلهای خیلی لوکس که وسیله سابقه و همچشمی میشود این برای اقتصاد مملکت خطرناک است و اتومبیل را تا آنجا که برای کارهای ضروری مملکت لازم باشد آنها هم از یک سیستم واحد و ارزانی دولت اجازه بدهد و باقیش دیگر موقوف شود .
نایب رئیس - مخالفی نیست ؟
علی و کیلی - من مخالفم .
نایب رئیس - بفرمائید .
علی و کیلی - من تعجب میکنم که جناب آقای متین دفتری در موضوع اتومبیل معتقد به ممنوع کردن ورود آن تا سه سال هستند روی اصول جدید و تمدن این مملکت بخواهیم نگاه کنیم . ۵۰۰ تغییرات این مملکت مرهون اتومبیل بوده است . اگر امروز ما میتوانیم که در بلوچستان مردم ایران بلوط میخورند (یکی از نمایندگان - چه مربوط با اتومبیل است) اجازه بدهید بنده وسط حرفهای شما که حرف نزد ... اگر امروز شما می بینید که در بلوچستان مردم بلوط میخورند این در سایه اتومبیل است ، که میروند به بلوچستان و می بینند اهالی آنجا دیست سال بلوط میخورند بنده خبر نداشتم ایرانی باید از تمام وارداتش بکاهد و اتومبیل بیاورد چرا ؟ اتومبیل عمر و

مجلس دوره شانزدهم سازمان و کادر مستخدمین هر وزارتخانه را با تعیین عده هر یک از رتبه ها باقی حصر بمجلس شورایی تقدیم نموده بودجه سال ۱۳۲۹ را بر طبق آن تنظیم نماید و نیز مکلف است از مالیاتهای غیر مستقیم و کلیه عوارضی که بنام های مختلف بر مصرف کنندگان تحمیل میشود در لایحه بودجه ۱۳۲۹ صدی پنجاه بکاهد و کسر آنرا از مالیاتهای مستقیم جبران کند و همچنین مخارج وصول مالیاتها را صدی ۱۲ تقابل دهد .
نایب رئیس - از حالا راجع بودجه ۱۳۲۹ گمان نمیکند قابل طرح باشد همانوقت مطرح میشود (صحیح است) پیشنهاد دیگری قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)
 پیشنهاد میکنم این تبصره بماده دوم بودجه اضافه شود . تبصره مالیات پیشه و روان مطابق جزء جمع یابد وسط عمل مالیات سه سال اخیر از هر صنف یکجا وصول خواهد شد تا هر یک بین افراد خود عادلانه تقسیم نمایند این ترتیب در باب هرصنفي که نمایندگان آن درخواست نمایند اجرا خواهد شد .
دکتر متین دفتری
کشاورز صدر - این مربوط بودجه نیست .
نایب رئیس - این در قانونیکه راجع بمالیات برود آمد و مالیات مزروعی است و در موقع خودش مطرح خواهد شد ، پیشنهاد دیگری قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)
 پیشنهاد میکنم این تبصره بماده دوم اضافه شود تبصره - ورود کلیه اتومبیلهای سواری بکشور در مدت سه سال ممنوع است در این مدت دولت فقط مجاز خواهد بود بمعه محدودی پروانه اتومبیل سواری از یک سیستم ارزان برای حوائج ضروری عامه مطابق آیین نامه که بتصویب هیأت وزیران خواهد رسید ، صادر نماید .
دکتر متین دفتری - آقای دکتر متین دفتری توضیح میدهید ؟
دکتر متین دفتری - توضیحش واضح است سابقاً توضیح دادم که اتومبیلهای خیلی لوکس که وسیله سابقه و همچشمی میشود این برای اقتصاد مملکت خطرناک است و اتومبیل را تا آنجا که برای کارهای ضروری مملکت لازم باشد آنها هم از یک سیستم واحد و ارزانی دولت اجازه بدهد و باقیش دیگر موقوف شود .
نایب رئیس - مخالفی نیست ؟
علی و کیلی - من مخالفم .
نایب رئیس - بفرمائید .
علی و کیلی - من تعجب میکنم که جناب آقای متین دفتری در موضوع اتومبیل معتقد به ممنوع کردن ورود آن تا سه سال هستند روی اصول جدید و تمدن این مملکت بخواهیم نگاه کنیم . ۵۰۰ تغییرات این مملکت مرهون اتومبیل بوده است . اگر امروز ما میتوانیم که در بلوچستان مردم ایران بلوط میخورند (یکی از نمایندگان - چه مربوط با اتومبیل است) اجازه بدهید بنده وسط حرفهای شما که حرف نزد ... اگر امروز شما می بینید که در بلوچستان مردم بلوط میخورند این در سایه اتومبیل است ، که میروند به بلوچستان و می بینند اهالی آنجا دیست سال بلوط میخورند بنده خبر نداشتم ایرانی باید از تمام وارداتش بکاهد و اتومبیل بیاورد چرا ؟ اتومبیل عمر و

سرعت را هفت الی ده مقابل زیاد میکند. اجازه بدهد آقای باتمانقلیج در قرن بیستم نمیشود گفت که اتوموبیل سوار نشوید. اگر پنج تا اتوموبیل بیوک و شورول که امروز هست و اتوموبیلهای معمولی که در خیابانهای تهران می بینید اینها برای کل مملکت نمیشود قضاوت کرد. اتوموبیل لوکس هم باین مملکت نمیآید. نه روپس روپس میآید نه دستو تو میآید شما پنج تا اتوموبیل در لاله زار می بینید مجموع اینها در سال يك ميليون و پانصد هزار تومان نمیشود اجازه بدهید (باتمانقلیج) - چرا آقا آخر این چکاری است؟ اجازه بدهید. ولی این مملکت باید در هر سالی ۳۰ هزار ۳۰۰ هزار اتوموبیل باقرض بیاورد. چرا؟ اجازه بدهید آقای باتمانقلیج بخواهش دارم وسط صحبت من صحبت نکنید. مملکت بلز يك يك چهل هفتم ایرانست. ۸ میلیون جمعیت دارد و ۳۵۰ هزار اتوموبیل (دکتر مجتهدی - ۶ تا هم کارخانه دارد) ندارد. بنده میدانم (دکتر مجتهدی - بنده هم میدانم چطور ندارد؟) ندارد از من بپرسید آقای دکتر مملکت سوئیس يك پنجاه ایرانست ۱۵۰ هزار اتوموبیل دارد برای چهار میلیون در تمام دنیا امروز ۵۷ میلیون اتوموبیل است بهر جمعیت ۳۵ نفری يك اتوموبیل میرسد در ایران بهر ۷۰۰ نفری يك اتوموبیل میرسد. ایرانی از نقطه نظر وسایل نقلیه عقب ترین مملکت است که هست بنده عرض کنم راجع باتوموبیل حالا اتوموبیل بیوک یا اتوموبیل لوکس میآید، گمرکش را دو برابر بکنید، سه مقابل بکنید پنج تا اعیان زاده، ۵۰ تا تاجر زاده بخرند، هر اتوموبیل در ایران سالی در حدود پنج هزار تومان مالیات میدهد از بابت بترین، از بابت لاستیک، از بابت سوخت و از بابت رفت و آمد از اینجا اگر بقم رفت در يك مهمانخانه جای خورد از بابت شکری که مصرف میشود تمام تمدن ما ۵۰ درصدش مرسوم وسایل نقلیه است. غیر از اینهم راهی نداریم بنده استدعا میکنم آقای دکتر متین دفتری پیشنهادشان را پس بگیرند در گمرک اداره بازرگانی، اداره اقتصاد ببینند که تا اتوموبیل میآید تا کس داخله آنرا زیاد کنند و گمرکش را بیشتر بگیرند. مثل آنکه يك کسی بچق میرود يك اتوموبیل بیاورد اینقدر ثواب دارد بنظر بنده (صحیح است).

دکتر متین دفتری - پیشنهاد بنده با نظر شما هیچ منافاتی ندارد.

نایب رئیس - آقای وزیر دارائی

وزیر دارائی - آقایان توجه فرمودند که این اصل کلی است که در يك کشوری که صادراتش باین کمی است باید وارداتش هم متناسب بآن باشد این يك اصل کلی است که من همیشه با آن موافق بوده ام و اگر تجارت ما همیشه بر روی این اصل بود مملکت ما باین وضع نیافتاد (احسن) بیکروزی در این مملکت از صادراتش نه تنها واردات تجارتش انجام میشد بلکه يك قسمت از احتیاجات دولت هم از صادرات تأمین میشد (صحیح است) امروز بدبختانه این مملکت وارداتش در حدود ۳۷ ۳۸ میلیون است و صادرات ۸ میلیون. این وضع قابل دوام نیست و باینکه می ما میگوئیم در باز باشد و جنس مملکت برسد این بیکروزی مابه ورشکستگی این مملکت خواهد

بود (صحیح است) این است که شخصاً مقیده بنده اینست در کارت تجارت و اقتصاد البته بآقای وزیر اقتصاد ملی اینجا باشند و اینرا توضیح میدادند ولی مقیده من در کار اقتصاد مملکتی که نتواند حساب موازنه خرج و دخلش درست کند این مملکت رو بپیرنگامه میرود (صحیح است) در کار تجارت هم باید سعی کنیم که واردات ما متناسب با صادرات بشود تا اینکه آنروز بنده اشاره ای بواردات کردم امروز هم اشاره میکنم و خود من از آنهایی هستم همانطور که ایشان میفرمایند ۷۰۰ نفر يك اتوموبیل بهشان میرسد. بنده معتقدم که ایرانی با این وضع بیچارگی که دارد باید الاغ سوار شود (و کیلی - نباید سوار شود) شما وقتیکه میروید در این خیابانها در این سربل تجریش در روز جمعه نگاه بکنید، این اتوموبیلهای لوکس خون جگر این مردم است که بنده وشما میخواهیم با تاجمل ولو کس زندگی کنیم و هر روز هم اتوموبیلان را عوض کنیم و اتوموبیل نو تری داشته باشیم در هیچ جای دنیا آقای و کیلی باندازه ایران اتوموبیل لوکس نیست، همه جا در انگلستان اتوموبیل مال ۱۹۱۸ است (و کیلی ۲۷ کارخانه دارد) الان در انگلستان مدل ۱۹۱۸ را سوار میشوند در ایران وقتی که مدل عوض شده چکس مدل سال قبل را سوار نمیشود ولی بطوریکه عرض کردم بنده با این پیشنهاد آقای دکتر متین دفتری صد درصد موافق هستم ولی معتقدم که در پیشنهاد این اشاره بشود که صاحبان اتوموبیل که الان هستند یعنی نمایندگان کمیانهای خارجی که الان اتوموبیل دارند فردا اتوموبیل بیوک را صد هزار تومان بفروشند فردا فلان اتوموبیل پنج هزار تومان نتوانند بفروشند اگر این کار نشود بلافاصله پنج شش میلیون تومان توی جیب يك عده بگدادی يك عده عرب، يك عده یهودی خواهیم ریخت اگر بتوانیم يك ماده ای اینجا اضافه کنیم که اتوموبیلهای موجود بقیمت امروز فروخته شود و بتوانیم يك سانکسونی هم داشته باشیم که اگر معلوم شد این را گرانتر فروخته اند یا دست برادر زاده کتانه میرسد بفروشد و یا قوم و خویش کمیانی بفروشد بلافاصله جریمه بکنیم بنده صد درصد موافقم والا اگر باین شکل باشد فائده نمی ندارد

بعضی از نمایندگان - آقای دکتر اصلاح کنید.

باتمانقلیج - برای دادن باین پیشنهاد بزرگترین خدمت را مملکت میکند.

و کیلی - خیانت میکند.

باتمانقلیج - من بشما ادرت دارم آقای و کیلی من میفهمم چی میگوئیم.

و کیلی - منم میفهمم، مملکت آباد نمیشود باین فکرها.

باتمانقلیج - آباد میشود باید جلوش را گرفت.

و کیلی - آباد که نمیشود هیچ خراب هم میشود.

باتمانقلیج - والله صلاح است هر يك اتوموبیل میآید ۴۰۰۰ هزار دلار میرود.

نایب رئیس - تاموقی که آقای دکتر متین - دفتری پیشنهادشانرا اصلاح کنند پیشنهادات دیگر قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)
تبصره ذیل را بماده دوم قانون بودجه پیشنهاد مینمایم.
مجلس شورای ملی امتیاز انحصاری لوله کشی آب شهر مشهد را برای مدت ۷۰ سال باستان قدس واگذار مینماید آستانه نباید بیش از ۱۸ در صد نفع برداشت نماید پس از گذشتن مدت تمام مؤسسات ولوله ها و کارخانه و غیره مجاناً بشهررداری مشهد واگذار میشود و سایر خصوصیات این امتیاز بموجب تصویب نامه هیأت وزیران خواهد بود. نبوی
نایب رئیس - وارد نیست. وارد نیست.
نبوی - آخر هر چیز واردی را هم ممکن است بفرمائید وارد نیست بنده باید توضیح بدهم.
نایب رئیس - عرض میکنم وارد نیست. بنده باید تشخیص بدهم. پیشنهاد دیگری قرائت میشود (بشرح زیر قرائت شد)
پیشنهاد میشود تبصره ذیل بر ماده دوم ملاحظه شود: مؤدیان مالیاتی از هر قبیل که کلبه بدهی مالیاتی آنها لغایت آخر سال ۲۷ از مبلغ پنج هزار ریال تجاوز نکنند و تا مدت دو ماه از تاریخ تصویب این قانون نقداً بپردازند از تاریخ جریمه تخلف و زیان دیر کرده معاف خواهند بود. موسوی
نایب رئیس - مشابه این پیشنهاد از آقای امیر تیمور تصویب شده
موسوی - چون پیشنهاد آقای امیر تیمور از پیشنهاد بنده جامعتر است بنده استرداد میکنم
نایب رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت میشود (بشرح زیر قرائت شد)
ریاست محترم مجلس شورای ملی پیشنهاد میکنم بودجه بانک ملی جزء بودجه دولت شده و مورد دخل و خرج آن تحت نظر و بررسی مأمورین دولتی قرار گیرد. عبدالقادر آزاد.
نایب رئیس - وارد نیست آقا خود بانک يك قانون خاصی دارد
آزاد - بنده هم يك توضیحاتی میدهم آنوقت هم یارای میدهند یا نمیدهند
دهقان - وارد نیست آقا.
آزاد - وارد است.
نایب رئیس - وارد نیست اگر باین ترتیب بخواهید بودجه بگذرد که نمیشود.
آزاد - ۹۰۰ میلیون مال مملکت بهتر رفته است.
نایب رئیس - این نمیشود که شاید صحبت های دیگری اینجا بکنید ما نمیتوانیم آقا شما يك خورده حسابهای بابانك ملی داریم
آزاد - عرض کنم آقایان اطلاع دارند که سابقاً وزارتخانه هایك بودجه می داشتند که این بودجه تحت نظر خود وزیر و رئیس معاسباتی که آن وزارت خانه تعیین میکرد مصرف میشد ولی چون در اطراف آن سرو صدا شد بالاخره مقرر شد که آقای وزیر دارائی برای هر وزارتخانه می یک نفر رئیس معاسبات يك ناظر مالی تعیین بکنند که تمام آن وزارتخانه معاین اعتباراتی که مجلس شورایی برای آن وزارت خانه معین کرده است با رعایت مقررات قانونی مصرف شود البته این قضیه سبب شد که جیب و میلیاتی که

میشد در وزارتخانه ها از بین برود ولی متأسفانه بانک ملی در حدود ۶۰ میلیون تومان مطابق ترازنامه می گذرانجا نوشته است اینجادر آمدنشان داده است که از این در آمد ۱۰ میلیون را بدولت داده است و پنجاه میلیون خرج شده است، در این ۵۰ میلیون به چه وجه من الوجوه نظارتی نشده است. عرض کنم که مطابق این اسنادی که بنده خدمت آقایان ارائه میدهم يك مقدار زیاد آن در بانک ملی نقله شده است که اگر چنانکه آقایان درست توجه بفرمائید در این پنج شش سال شاید بیش از پانصد میلیون تومان پول دولت پول ملت ایران نقله شده است عرض کنم که راجع بصحبت هاییکه آقای مکی در اینجا اظهار داشتند آقای رئیس بانک ملی يك توضیح دادند که من يك قسمتهایش را میخوانم و توضیح میدهم که اینها بکلی بر خلاف واقع است «ثالثاً کلیشه اسکناسهای پنج تومانی مینویسد در آبان ۱۳۲۱ در زمانی که جناب آقای علاء ریاست بانک ملی را داشتند چون اسکناس کافی در اختیار هیأت نظارت اندوخته اسکناس نبود دستور چاپ اسکناس جدید با تمثال اعلیحضرت همایون محمدرضا شاه پهلوی بامضای جناب آقای علاء و آقای بامداد داده شده است بنده میخواستم عرض کنم که این قضیه سفسطه است. برای اینکه این اسکناسها را که آقایان ملاحظه میفرمائید يك صورت و يك نقوش در آنها هست که اول آنها را نقاشی میکنند بعد کلیشه میکنند. آنوقت که کلیشه کردند آنها را چاپ میکنند. طریقه چاپ اسکناس هم اینست که بانک ملی اگر چنانچه ۱۰ میلیون برک احتیاج دارد که اسکناس ۱۰۰ ریالی منتشر کند ۲۰ میلیون اسکناس تهیه میکنند که در ذخیره آنرا بگردش می اندازد، ده میلیون دیگر را ذخیره نگه میدارند آن ده میلیون را که در ذخیره نگه میدارند برای این است که هر مقدار از این اسکناسها پاره شدیکی عوض او بگذارند و پس از اینکه در ظرف ۱۰ سال یا ۱۲ سال یا بیست سال این اسکناسها از بین رفت باز در مرتبه همان کلیشه ها را می اندازند در زیر چاپ و چاپ میکنند و در هیچ جای دنیا رسم نبوده که وقتی اسکناس تمام شد بکلی شکل وضع اسکناسها عوض کنند و يك اسکناس دیگری چاپ کنند شاید اگر آقایان با اسکناس بعضی از کشورها مراجعه کنند يك کلیشه ای ممکن است ۳۰ سال ۴۰ سال ۵۰ سال از آن اسکناس چاپ بشود و در جریان باشد ولی آقای ابتهاج ملاحظه کنید آمدند چکار کردند، این ۴ تا اسکناس است که من خدمت آقایان ارائه میدهم ملاحظه بفرمائید یکی از اینها عکس اعلیحضرت فقیه است که در حدود يك میلیون یا بیشتر پول خرج شده است برای کلیشه ها و گراور های این، آقای ابتهاج آمده است تمام این اسکناس هائی را که عکس اعلیحضرت فقیه روی آن منقوش بوده آنها را عوض کرده و در سنه ۱۳۲۲ دستور داده است که در حدود چهار میلیون ریال داده اند یکی از کمیانی های انگلیس این یکی دیگر را چاپ کرده اند که تصویر آن عوض شده (دهقان - مال اعلیحضرت فعلی است) بسیار خوب، اجازه بدهید این مال شاه فعلی است و آن یکی مال شاه فقید است بنده میخواهم اینجا سؤالی که بکنم این است این یکی هم که مال اعلیحضرت فعلی است چرا درست

نیست و باین رنگ نیست و اگر واقعاً آمده اند فکر کرده اند و مطابق قانون شده و قانونی بوده است چرا بعد از یکسال آمده اند آفرم را برداشته اند و عوض کرده اند و این یکی را درست کرده اند و چهار صد هزار تومان پول ایران را داده اند بانکها حالا بعد از این هم اگر این یکی مطابق باصلاح و فکر بوده و نشسته اند درست کرده اند پس چرا بعد از یکسال یکسال و نیم دو مرتبه آمدند پولی خرج کردند باز این یکی را چاپ کردند (شهاب خسروانی - برای اینکه کوچکتر باشد و توی جیب جا شود) این حرفهایی است که تمام از بین میرود و این راجع به صد هزار تومان دو مرتبه داده اند که چاپ بشود. مقصود بنده اینست که در اثر این عمل و در این اسکناسهایی که چاپ شده است سه تا جرم واقع شده یکی اینکه روی همان سیاست سابقاً پول ایران را نقله کرده اند در صورتی که وقتی آستانه از بین رفت اینها پیشنهاد کردند که اسکناس هائی چاپ کنند که روی آن عکس اعلیحضرت فعلی باشد. بسیار خوب این يك منطقی دارد. این کلیشه ها را از بین بردند و گفتند که این اسکناسها را باین طریق چاپ کنیم وقتی که چاپ کردند دوباره گفتند که این بدرد نمیشورد و باین مملکت خیانت کرده اند اینها سیاست نقله کردن است یعنی اموال دولتی را که بدست این اشخاص سپرده اند آن ها نقله میکنند دوم این است که البته اینها يك خدمتی کرده اند بچایخانه های انگلستان که آنها بیکار بوده اند سوم اینست که آقایان میدانند که وقتی يك سفارشائی بکنند بدهد بيك شرکت خارجی بيك پورسانتائی باو میدهند البته باین ترتیب يك پورسانتائی هم به آنها بطور قطع رسیده است بنا بر این من میخواستم آقای رئیس توجه بفرمائید که در این عمل يك میلیون و دو صد هزار تومان پول این ملت بدیخت ایران بیخود و بیجهت نقله شده است اینها اگر يك علت صحیحی داشت من حرف نمیزدم ولی اینها راهی بعد از این هر دو زده ماه یا چهار ماه بگذرد عوض میکنند و در هر دفعه که اینها را عوض میکنند بدولت ضرر میخورد

نایب رئیس - آقای آزاد مطابق نظامنامه یک ربع ساعت شما تمام شد (آزاد - در بودجه است میتوانم صحبت کنم) این پیشنهاد است و یک ربع ساعت بیشتر نمیتوانید صحبت کنید

آزاد - آقایان ترازنامه را نگاه کنید چندین میلیون باین مملکت ضرر خورده اجازه بفرمائید صحبت کنم.

عباس نراقی - صحیح نیست آقای آزاد این مطالبی که شما میگوئید اطلاع ندارد همه این حرفهایی که میزنید برخلاف است این اسکناسها را سوزانیده اند

آزاد - برخلاف نیست من اسکناسها را نشان میدهم چرا کلیشه ها را از بین بردند

عباس نراقی - شما مطلبی را که اطلاع ندارید چرا بیخود اذهان را مشوب میکنید

آزاد - اگر اسکناس از بین رفته است چرا کلیشه آنرا از بین برده اند؟ (زنک رئیس)

عباس نراقی - چرا بیخود حرف میزنید من توضیح میدهم

آزاد - هر کسی که اطلاع داشته باشد از

امور چاپ میداند که بیشتر خرج آن روی این کلیشه و این نقوش است و باید که این کلیشه ها و این نقوش محفوظ بماند و تمام خرج برای این کلیشه است ولی اینها این نقوش را عوض میکنند عمداً و يك ضرری بصندوق دولت میخورد
دهقان - این اسکناسها باید ضمیمه صورت مجلس شود
نایب رئیس - آقای آزاد شما نمیخواهید رعایت نظم مجلس را بفرمائید مطابق نظامنامه شما باید یک ربع ساعت صحبت بکنید و یک ربع ساعت هم گذشته است تمنی میکنم آییننامه را بهم زنید
آزاد - جنابعالی چرا نمیگذارید منافع ملت ایران محفوظ باشد؟
نایب رئیس - من را مجبور نکنید که بشما اختصار بکنم آقا، آزاد.
آزاد - من سؤال کرده ام که دولت جواب بدهد جواب نداده اند این صورتی که من نوشته ام الان دو ماه است نیامده اند و حالا هم که بودجه دولت مطرح است نمیگذارید برض آقایان برسانم.
مکی - آقای رئیس بانک دیکتا تورا است.
عباس نراقی - آقا چاپ اسکناس را باید شورای بانک اجازه بدهد اصلاً با احتیاج مربوط نیست
آزاد - هر کس کرده است بر خلاف قاعده اینکار را کرده اند.
عباس نراقی - هر کاریکه میشود مربوط به تصمیم شورای بانک است.
آزاد - پول مملکت را نقله کرده اند خیال میکنید که شورا از آسمان آمده است من بشوراهم اعلام جرم میکنم خلاف مصالح ملت ایران رفتار کرده است يك میلیون و دو صد هزار تومان پول مملکت را نقله کرده اند شورا حق ندارد در ظرف چهار سال چهار مرتبه اسکناس چاپ کند (عباس نراقی - اسکناس گفته شده بود اسکناس نولازم داشتند) کلیشه های آنرا چرا از بین برده اند؟
نایب رئیس - آقای آزاد جنابعالی اختصار میکنم ایندفعه زیرا شما تمام وقت مجلس را گرفته اید در صورتیکه مطابق آئین نامه بیشتر از یک ربع ساعت حق صحبت ندارید.
آزاد - آقا اسکناس را چهار دفعه در عرض يك سال عوض کرده اند.
نایب رئیس - بنده باقا اختصار میکنم که احترام خودتان و مجلس را رعایت بکنید و الا من جلسه را ختم میکنم.
آزاد - پس بنده دولت را استیضاح میکنم (دهقان - بنده هم حاضریم زیر استیضاح شما را امضاء بکنم) برای اینکه ماله مملکت دارد غارت میشود و از آن سوءاستفاده میکنند و يك مملکتی تمام دارائیش دارد غارت میشود و تمام دارد از بین میرود و به چه وجه من الوجوه شما که نماینده هستید حاضر نیستید که جلوگیری از این افراط و تفریطها بشود تمام شد و رفت. تمام عایدات هم دارد از بین میرود.
دکتر معظمی - اجازه بفرمائید؟

نایب رئیس - باین پیشنهادی گرفته میشود **دکتر معظمی -** اجازه بدهید راجع به بانک ملی چون بنده وارد بودم اجازه بفرمائید توضیحی بدهم. عرض کنم بنده وقت مجلس را زیاد نمیگیرم ولی چون راجع به بانک ملی مطالبی فرمودند واقعا وظیفه همه ما اینست که این مؤسسه را حفظ بکنیم این بود که من لازم دانستم یک عریاضی بکنم و راجع باین بودجه بانک مجلس چون مجلس شورای ملی یک قانون خاصی برای اساتنام بانک ملی گذرانیده است و این یک قانون خاصی دارد و تصویب بودجه اش را بنظرشورا گذارده است و بعقیده من صلاح مملکت اینست ولی وزیر دارائی موظف است که چه درشورا و چه در هیئت نظارت آنجا حضور پیدا بکند (یکنفر از نمایندگان - درشورا نمیتواند) درشورا خیر ولی در هیئت نظارت میتواند و شما میتوانید تقاضا بکنید که ترانزنامه اش را همه ساله در بودجه بعرض مجلس برساند آن مانعی ندارد ولی اصولا اگر بخواهیم بودجه اش را بمجلس بیآوریم بمصلحت مملکت نیست. این راجع بودجه اما راجع بقسمت اسکناسها و کلیشه ها که فرموده اند بعقیده من چون آقای نراقی در آنجا تشریف دارند خوبست یک توضیحی بدهند ولی این سابقه دارد که اسکناسها را میسوزانده اند ...

آزاد - بچه دلیل کلیشه ها عوض شده است؟

دکتر معظمی - بنده خود در هیئت نظارت بودم ولی یک وقتی که وقت مجلس گرفته نشود خوبست آقای نراقی یا آقای اردلان توضیح بدهند ولی آنطور که من در نظر هست متأسفانه در مملکت ما اسکناسها را خوب نگه نمیدارند و کثیف و پاره میکنند و آن اسکناسهایی که مربوط بابعبضرت فقید بود که گه شده بود این بود که هیئت نظارت آن اسکناسهای گهته را میسوزانید و ما در آنجا هفته ای سه جلسه چهار جلسه داشتیم که میرفتیم آن اسکناسهای پاره را میسوزانیدیم و وقتی که آن اسکناسها تمام شد شاه سابق هم رفته بود ... (آزاد - مال شاه جدید را چرا سه جور چاپ کردند آقای دکتر معظمی شما که منطبق دارید من گفتم که اسکناسها را چرا کلیشه اش را از بین بردند که باز یک میلیون بدهند) راجع باین قسمت هم باید عرض کنم که برای اینکه این اسکناسها از بین نرود اینها را در کشور های دیگر معدوم نمیکند این اسکناسها را خیر میکنند و دوباره چاپ میکنند ولی ما چون وسیله نداریم برای جلوگیری از سوء استفاده معدومش میکنیم ولی در جاهای دیگر که خودشان کارخانه دارند این اسکناسها را خیر میکنند و دومرتبه در دسترس مردم میگذارند ولی ما چون این کارخانه ها را نداریم برای اینکه سوء استفاده نشود در حضور هیئت نظارت اینها را معدوم میکنیم بعلاوه این را میخواستم عرض کنم که مؤسسه بانک ملی ایران یکی از مؤسساتی است که با این وضعی که در مملکت هست بسیار خوب اداره میشود (صحیح است)

آزاد - بلی آقای دکتر این ترانزنامه اش است بنده ممکن است باشما بنشینم و شما ثابت کنم.

نایب رئیس - پیشنهاد آقای دکتر متین دفتری با اصلاحاتی که شده است قرائت میشود و رأی گرفته میشود.

مکی - مگر میلیونها میگذارند تصویب شود؟

باتماقلیچ - جای تأسف است.

نایب رئیس - پیشنهاد آقای کیه قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی: اینجناب پیشنهاد مینمایم که تبصره ذیل بماده ۲ اضافه شود:

تبصره - - کشاورزان و خرده مالکین تا ۲۰۰۰ ریال نقد و سیصد کیلو گندم و سیصد کیلو جو از پرداخت مالیات بخشوده میشوند

نبوی - این تصویب شده است.

نایب رئیس - مشابه این تصویب شده است پیشنهاد آقای ضیاء ابراهیمی قرائت میشود:

(شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم تبصره ذیل بماده ۲ قانون بودجه ۲۸ اضافه شود.

تبصره - خورده مالکینی که مالیات مشخصه آنها نقداً و جنساً از دوازده هزار و چهارصد ریال تجاوز نکند از پرداخت مالیات معاف خواهند بود.

نایب رئیس - مشابه این هم تصویب شده است پیشنهاد آقای مکی قرائت میشود:

(شرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی: پیشنهاد مینمایم در ماده دوم تبصره ذیل اضافه شود.

تبصره - از تاریخ تصویب این قانون بودجه راه آهن دولتی ایران ضمیمه بودجه کل کشور خواهد بود.

نایب رئیس - آقای مکی

مکی - آقایان توجه دارند که تاکنون روی این موضوع سه چهار مرتبه در مجلس بحث شده و آقای اردلان در موقعی که وزیر راه بودند وعده کردند که در ظرف دو ماه این بودجه را ضمیمه بودجه کل کشور کنند و آقای نجم الملک ضمیمه بودجه کرد و آورد و آقای دکتر سجادی هم وقتی وزیر راه بودند ابتکار را کردند ولی یک دستهای مرموزی هست که نسیگنارد این بودجه راه آهن ضمیمه بودجه کل کشور بشود حالا چه جیب و میلهای عجیب و غریبی در بنگاه راه آهن دولتی ایران میشود. بنده عرض کردم یکی از مواردش همان مصاحبه ای بود که آقای مدیر کل بنگاه راه آهن دولتی ایران در جواب بیانات بنده کرده بود میگوید روزانه چهار هزار تن بار ما از خرمشهر حمل میکنیم بتهران این ۴۰۰ تن ضرب در هزار کیلومتر از خرمشهر تا تهران ضرب در یکریال و ضرب در ۳۶۰ میشود ۱۴۴ میلیون تومان فقط همین حمل و نقل بنگاه راه آهن دولتی ایران است در صورتیکه بودجه راه آهن دولتی ایران صد میلیون تومان است حالا شما خط شاهرود را نگیرید خط میانه را نگیرید خط شمال را هم نگیرید اینها راهم بارهایش را بنده نگرتم فقط مسافرش را حساب کنید روزی تنها چهار صد نفر مسافر میرود بجنوب و خوزستان و این بالغ بر ۲۶۰ میلیون تومان درآمد بنگاه راه آهن دولتی ایران است حالا چطور میشود که صد میلیون تومان خرجش است و صد میلیون تومان دخلش آنوقت در این بودجه هم که مبینانه خرج و دخلش باهدیگر تطبیق نمیکند حق بازی است موافق.

و اگر در مجلس بیاید ضمیمه بودجه کل کشور شود آقای وزیر دارائی هم میتواند نظارت بکند الان آقای وزیر دارائی ندارد و عرض کردم که دونفر از طرف آقای وزیر دارائی است که یکی از طرف دیوان محاسبات است و یکی هم از طرف آقای وزیر دارائی است آنوقت سه نفر از طرف وزارت راه است که یکی معاون وزارت راه است و دو نفر مهندس با انتخاب وزارت راه اینها نظارت میکنند بر بودجه راه آهن دولتی و نه مجلس شورای ملی ایران نه وزارت دارائی نظارت در بودجه راه آهن دارند از همان روزی هم که این مؤسسه را مستقش کردند آنروز رضا شاه سلطنت میکرد راه آهن هم در دست ساختمان بود یعنی مخارجی داشت که با مقررات جاری مملکت تطبیق نمیکرد گفتند یک قانون خاصی بسرایش میگذاریم و طبق قانون میتوانیم بر سرعت ساختمان راه بیفزایم ولی حالا که این مؤسسات از بین رفته است یعنی نه رضا شاهی هست که اگر کسی دزدی کرد بتوانند او را از کار بیرون کنند و مؤاخذش بشایند یعنی مثل همین مدیر کل راه آهن در دوره رضا شاه به پنج سال حبس محکومش کردند، یعنی اختلاس کرد گرفتند حبسش کردند این چنین کسی را اگر رضاشاه حبس داشت غیر ممکن بود بگذارد در رأس بنگاه راه آهن دولتی ایران باشد (صحیح است) کسی که اختلاس کرد محکمه محکومش کرده حالا یک و طیب و ظاهر شده و در مصاحبه مطبوعاتی هم میگوید راه آهن بودجه اش اینقدر است کسر دارد اینطور است اینطور است، این راه آهن از بین میروند و ۲۶ هزار نفر کارگرش وبال گردن این ملت گرسنه و فقیر میشود همه آقایان هم بنده میدانم راجع باین موضوع حسن نیت دارند و دلشان میخواهد که دولت و مجلس شورای ملی ایران در بودجه راه آهن نظارت کنند اعم از مخیر که بیون و وزیر وقت نخست وزیر همه نسبت باین موضوع اظهار نظر کرده اند و اگر آقایان راجع باین موضوع مخصوصاً آقای ملک مدنی سایرین همه این نظریات را داشته اند که از طرف مجلس شورای ملی نظارت در بودجه این بنگاه بشود و همه آقایان هم آمده اند در مجلس صحبت کرده اند پیشنهاد کرده اند یک دستهای مرموزی نگذاشته است بنده که الان آمده ام این جا یک صحبتی کردم نمیخواهم پرده دری کرده باشم ولی چند روز است که کارگراها را در بنگاه راه آهن دولتی جمع میکنند برای این که ورقه ای امضاء کنند و بدهند توی فلان روزنامه چاپ شود که نسبت به بنده اظهار تفر کنند. این اظهار تفر انتظار است برای بنده ولی نباید توی کارخانه بگویند که اظهار تفر بکنند و یا اظهار قدرانی از کسی بشود توضیحات دیگری نمیدهم آنجا که عیان است چه حاجت به بیان است خود آقایان میدانند بنگاه راه آهن چقدر عایدات دارد چقدر خرج دارد بنده استدعا میکنم این جا آقایان با کمال وجدان و شرافت اظهار نظر کنند یا مثبت یا منفی و تکلیف این مؤسسه را از روز اول تا بحال که چندین وزیر آمده است اظهار نظر کرده است صحبت شده است و جزو برنامه دولتها بوده جزو بودجه دولت ها بوده تا کنون من میدانم این چه دست مرموزی است که نمیکند آقایان با یک تصمیم خودشان جلوی این خرج های بی رویه را بگیرند

دیگر نگذارند که در دستگاه اقتصادی و شریکان حیاتی مملکت که راه آهن ما است بقدر اختلال شود و راه آهن هم از این وضع فلاکتناز خلاص بشود من اطمینان دارم که بیشتر از ۱۰۰ میلیون اضافه بردار داشته باشد اگر وزارت دارائی نظارت داشته باشد.

نایب رئیس - آقای دکتر معظمی بفرمائید.

دکتر معظمی - عرض کنم که یک پیشنهادی هم آقای کیهید تقدیم کردند که کلبه بودجه شرکتها باید بمجلس شورای ملی بیاید تمام شرکتها و مؤسسات دولتی یک اساتنامه قانونی دارند ولی از طرفی هم مجلس شورای ملی باید از وضع آنها اطلاع داشته باشد با موافقت آقای وزیر دارائی یک پیشنهادی تهیه شده است که هم استقلال بعضی از مؤسسات که لازم است حفظ خواهد شد و هم اینکه مجلس شورای ملی از بعضی از این مؤسسات و بودجه های آنها اطلاع پیدا خواهد کرد این است که این پیشنهاد را قرائت میکنم که نظر آقای مکی و سایر آقایان تأمین شده باشد کلبه بودجه های مؤسسات دولتی اعم از شرکتها و بنگاهها بعنوان بودجه ضمیمه هر سال جزو بودجه های عمومی برای اطلاع بمجلس شورای ملی تقدیم خواهد شد این بودجه ضمیمه همان بودجه «آنکس» است که در سایر بودجه ها هم هست هر سال جزو بودجه های عمومی برای اطلاع مجلس تقدیم خواهد شد

مکی - اصلاح کنید و نظارت.

دکتر معظمی - اگر نظارت باشد شما مطابق قانون اساسی حق دارید در همه جا نظارت کنید.

نایب رئیس - آقای دهقان.

دهقان - اولاً آقای مکی باید توجه داشته باشد که وزارت دارائی بر کلبه این شرکتها و بنگاهها (مکی - خود آقای وزیر دارائی تصدیق کردند که نظارت ندارند) نظارت دارند (وزیر دارائی - خیر طبق یک قانون خاص بوجود آمده و طبق یک قانون خاصی هم اداره میشود و نمیشود هم او را مثل یک مؤسسه دولتی با آن مناقصه و مزایده آمد راه آهن درست کرد اصلاً راه نمیاقت دست نمیشود کار نمیکند بعلاوه باید انصاف بدهید که در این ۷ - ۸ ساله بزرگترین کار از راه آهن گرفته شده و کوچکترین مساعدتی هم بآن نشده است و این مهندسین ایرانی با کمال جانفشانی خدمت کردند و نباید قدر خدمات خدمتگزاران ایران را اینطور بیاهمال کرد بعلاوه از آن روزی که مملکت از هرج و مرج نجات پیدا کرده است و آن انقلابات و انتصاحات از بین رفته است راه آهن هم مشغول کاری هست و هیچ دسته بندی هم در بین نیست و سر و صدائی هم در آنجا نیست و مشغول کار شده اند آقا آن اوضاع و احوال بود که آن وضع را بوجود آورد شما اگر بکفرش خاصی ندارید باید اذعان کنید که راه آهن دارد کار خودش را میکند و کمکی هم بآن نشده است یک راه آهن که ۸ سال است یکدانه اسباب بدکی بآن نداده اند مکی - ۱۰ میلیون دلار داده اند و میگویند پول گرفته است (چو تومی از شما دارید

این است که بنده بایشهاد جناب عالی مخالفم و عقیده دارم که اگر اینکار هم بدست دولت داده شود از همین فعالتی هم که هست فلج میشود

مکی - جناب آقای رئیس اگر پیشنهاد آقای دکتر معظمی نظارت را قبول کند بنده قبول میکنم.

دکتر معظمی - این نظارت مطابق قانون اساسی در همه جا هست بدیهی است این اضافه میشود.

نایب رئیس - پیشنهاد اصلاحی دومرتبه قرائت میشود.

(شرح سابق قرائت شد)

مکی - و نظارت آقای وزیر دارائی این را بفرمائید که نظارت دارد بنده قبول میکنم.

وزیر دارائی - مجلس بر همه جانظارت دارد.

نایب رئیس - باید رأی بگیریم پیشنهادیکه قبول شد و قرائت شده است رأی میکنیم.

دهقان - آقا این باید برود آخر تبصره ها چون تبصره پیشنهادی دولت است.

نایب رئیس - رأی میکنیم باین پیشنهاد آقایانی که موافقت قیام بفرمائید؟

یکی از نمایندگان - چه پیشنهادی.

بعضی دیگر از نمایندگان - نظارت را هم اضافه کنید

حاذقی - نظارت اضافه شده است.

نایب رئیس - آقایانیکه موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) قابل توجه شد ضمیمه لایحه میشود پیشنهاد دیگر آقای مکی قرائت میشود.

(شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد مینمایم یکمیلیون تومان از بودجه وزارت خارجه کسر شود.

مکی - این پیشنهاد طرح شد و صحبتش را هم کرده ام.

نایب رئیس - پیشنهاد آقای ملک مدنی قرائت میشود (گفته شد - نیستند) پیشنهاد آقای شهاب خسروانی قرائت میشود.

(شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم مجلات علمی و ادبی که مدیران و صاحب امتیازان مقام استادی دارند با تصویب شورای عالی فرهنگ میتوانند مدیر و صاحب امتیاز باشند.

نایب رئیس - بفرمائید.

شهاب خسروانی - عرض کنم که آقایان توجه دارند که بعد از اینکه قانون مطبوعات یکمده از اشخاصی که دارای یک تحصیلهائی بودند و یک مجلات علمی را مبنوشته بناسبت همین آئین نامه جدیدیکه آقای وزیر فرهنگ بمجلس شورای ملی فرستادند اینها را از مدیریت و صاحب امتیاز مجلات علمی و ادبی و اجتماعی معاف کرد تصدیق بفرمائید که بعضی از مجلات وقتی میتواند ارزش داشته باشد که صاحب امتیاز ارزش علمی داشته باشد مثل میزمن مثل مجله یادگار مجله یادگار صاحب امتیاز و مدیرش آقای اقبال آشتیانی است که مدیر این مجله است و استاد دانشگاه هم میباشد و یکی از شخصیت های علمی این مملکتند و همین مناسبت آقای اقبال و یک شخصیت های دیگری مثل جناب آقای تقی زاده و مثل مرحوم قزوینی در آنهم اهل قلم هستند که چیز مینویسند و حقیقه مورد استغفار

است این مثل این میماند که آقای آشتیانی که مجله دارند شما اجازه میدید مجله داشته باشد ولی مدیرش بامتنی باشد اصلا ارزش آن مجله ازین میبورد این است که بنده استدعا میکنم که آقای وزیر فرهنگ و آقای وزیر دارائی و آقای مخبر این پیشنهاد را قبول بفرمایند و آقای دکتر معظمی این یک خدمت بزرگی است که نسبت بافکار عمومی تا اندازه ای که نسبت بمطبوعات سرو کار دارند میشود.

نایب رئیس - آقای نبوی .
نبوی اصل نظر جناب آقای شهاب خسروانی بسیار صحیح است و این کار باید بشود ولی این از تفسیر قانون مطبوعات کدروزی هم مطرح خواهد شد و مقام ریاست هم یک روزی اینجا وعده داده اند که مطرح خواهد شد و جزو دستور قرار خواهد گرفت (مکی) - این زشت است که آقای آقبال آشتیانی توی این مملکت نتواند چیزی بنویسد (عرض کنم که ما خرابی خیلی داریم وضع مملکت هم خیلی خراب است ولی نمیشود تمام این ها را در ضمن این بودجه رفع کرد سایر موضوعات دیگر هست که باید اصلاح بشود **دکتر بقائی** - انشاء الله بعد از ختم مجلس یک جلسه ای تشکیل میدهند.

دهقان - آقای رئیس بنده اخطار نظامنامه ای دارم .
نایب رئیس - آقای وزیر فرهنگ .
وزیر فرهنگ - اجازه بفرمائید این تبصره این جا بنده در دفعه پیش هم عرض کردم تبصره ای که در این جا اضافه شد در قانون مربوط به مطبوعات در خود مجلس پیشنهاد شد و تصویب شد و اشکالاتی دارد که از جمله یکی همین است که واقعا یک استادی یک دبیری یک مجله علمی نویسد پس کی بنویسد ، بنابراین بنده با این پیشنهاد کاملا موافقم .

دکتر معظمی - اصلاح بفرمائید .
نایب رئیس - یک مرتبه دیگر قرائت میشود (بشرح سابق قرائت شد)
دهقان - بنده اخطار نظامنامه ای دارم این پیشنهاد مربوط بودجه نیست چرا مطرح میکنید **شهاب خسروانی** - این مربوط است زیرا آنها از بودجه دولت حقوق میگیرند .
نایب رئیس - بنده با اینکه خودم موافق با این هستم امرا وارد نمیدانم .
شهاب خسروانی - موافق صحبت کرده است .

نایب رئیس - باشد .
دکتر بقائی - حالا نباید مطرح شود بعدا هم نباید مطرح شود .

نایب رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت میشود (بشرح زیر قرائت شد)
ریاست محترم مجلس شورای ملی ، تبصره دولت مکلف است از اشباه لو کس غیر ضروری معادل ۹۰ درصد ارزش واقعی آن مالیات و عوارض گمرکی دریافت دارد و چنانچه برای اجرای این تبصره لازم باشد دولت میتواند با تصویب هیئت دولت آئین نامه مخصوصی که تسهیل اجرای این تبصره را متضمن باشد وضع نماید .

نایب رئیس - مشابهش رد شده است (گفته شد ایشان هستند)
با آتما تقلیب - بنده قبول میکنم .
نایب رئیس - نمیشود مشابه آن رد شده است پیشنهاد آقای و کیلی قرائت میشود .
(بشرح ذیل قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای - تبصره زیر را باده اول پیشنهاد مینمایم - تبصره مالیات کسبه و پیشه وران و صنعتگرانی که منحصرأ دستمزد دریافت میدارند بطور مقطوع دریافت و بخش طبقه به ترتیب زیر تقسیم میشوند .

طبقه اول ۲۵۰ ریال - طبقه دوم ۵۰۰ ریال - طبقه سوم ۱۰۰۰ ریال - طبقه چهارم ۲۰۰۰ ریال - طبقه پنجم ۴۰۰۰ ریال - طبقه ششم ۸۰۰۰ ریال - تشخیص طبقه هر مؤدی با کمیسیون صنفی است که در هر محل از نمایندگان همان صنف یا اصناف تشکیل میگردد طرز تشکیل کمیسیون صنفی و انجام و وظیفه و طرز تشخیص طبقه هر مؤدی بموجب آئین نامه مصوب کمیسیون قوانین دارائی مجلس شورای ملی معین میشود . کسبه و پیشه وران و صنعتگرانی که مشمول این ماده هستند بموجب آئین نامه مصوبه کمیسیون قوانین دارائی معین خواهند شد و مشمولین این ماده در صورت اشتغال بکسب یا پیشه و یا صنعت دیگری غیر از آنچه که در آئین نامه معین شده موظف خواهند بود که مالیات مربوطه بآن شغل یا کسب یا صنعت یا پیشه را علیحده طبق مقررات مربوطه پرداخت نمایند .

نایب رئیس - در قانون هست جناب عالی هم میدانید بنده هم میدانم .
علی و کیلی - آقا آن هنوز نگذشته .
نایب رئیس - میاید فردا یا پس فردا پیشنهاد دیگری قرائت میشود .

(پیشنهاد آقای قبادیان بشرح زیر قرائت شد)
اینجناب پیشنهاد میکنم از مالیات عرق و شراب که مبلغ ناچیزی است دولت صرف نظر نموده اکیدا قذف نماید که این دونوع مشروب را متروک و اشغالی که مرتکب درست کردن عرق و شراب میشوند مورد تعقیب قانونی قرار گرفته ..

اردلان - از کمیسیون قوانین دارائی گذشته **نایب رئیس** - راجع بیانه فروشی قانونی گذشت ، راجع باین موضوع قانون گذشته است .
قبادیان - مالیاتش هم برای دولت اهمیت ندارد کشور ما هم یک کشور اسلامی است .

نایب رئیس - پیشنهاد دیگر آقای قبادیان قرائت میشود .
(بشرح ذیل قرائت شد)
پیشنهاد میکنم وزارت فرهنگ مکلف است محصلینی که در خارجه با خرج خودشان تاکنون مشغول تحصیل بوده اندو حالا که دولت تصمیم بفرستد محصلین فعلی که در اروپا مشغول تحصیل هستند مقدم بر داوطلبان دیگر باشند .

نایب رئیس - پیشنهاد خرج است .
قبادیان - پیشنهاد خرج نیست ، یک عده محصل در خارج بخرج خودشان مشغول تحصیل هستند پدر

و مادر آنها آمده انداز کسبه فتوت خودشان جوانان خود را فرستاده اند در آنجا تحصیل کنند حالا که دولت مشغول است یک عده ای را بفرستد و میخواهند نسبت باین عده ای که میفرستد برای بعضی قسمت ها که اشخاص داوطلب هستند و با تحصیلشان تمام شده باید برای تکمیل بارویا بروند آنها که بخرج خودشان تا بحال آنجا بوده اند مقدمتر بدارد بر اشخاصی که تازه میخواهند بروند (یکی از نمایندگان - چرا آقا ؟ باید که کنکور بگذرانند) مثلاً یک خانواده در کرمانشاه هست که اولادش را فرستاده است تا کنون از جیب خودش خرج کرده آن خانه خراب حالا دیگر چیزی ندارد که بفرستد اگر تصویب کنید این پیشنهاد را بفتح کشور است که اشخاص بروند تحصیل کنند .

نایب رئیس - آقای دکتر معظمی .
دکتر معظمی - در آن تبصره اینکه ملاحظه فرموده بودید پس از اینکه قانون اعزام محصل بارویا تصویب شد قرار شده است که آئین نامه اش با تصویب کمیسیون فرهنگ در آنجا بگذرد و در آنجا مادر نظر میکنیم که اگر اشخاصی باشند که تحصیلات مرتب داشته باشند و بیضاعت هم باشند آنها بمانند و الا اگر تمکن داشته باشند موردی ندارد اینستکه تمنی میکنم پیشنهادشان را مسترد بفرمایند چون این در آن آئین نامه منظور میگردد .

قبادیان - آخر مجلس دارد تمام میشود ، خیر بنده پس نمیگیرم .
نایب رئیس - رأی بگیریم ؟ (قبادیان - بله آقا) عده هم کافی نیست . اعلام رأی کردم آقایان تشریف بیاورند تا رأی بگیریم .
وزیر فرهنگ - اجازه بفرمائید .
نایب رئیس - بفرمائید .

وزیر فرهنگ - عرض کنم بنده راجع باین پیشنهاد آقای قبادیان میخواستم عرض کنم که البته وزارت فرهنگ و دولت همه میل دارند که هر چه بیشتر عده ای بروند تحصیل کنند مخصوصاً در قسمتهائی که ما وسیله در اینجا نداریم ولی در این قسمت عرض کنم سابقاً که قانونی بوده است اشخاصی را مبرفستادند با سابقه که معلوم شود لیافت دارند برای تحصیل ولی این پیشنهاد یک جایزه ای است بهر کس که یولدار است هر کسی که یولدار شده رفته اروپا دولت باید خرجش را بدهد عرض کنم این بعقیده بنده بهیچوجه صحیح نیست آتیهائی که پول دارند آنها خودشان تشریف ببرند و بر گردند دولت باید با اشخاص با استعداد بی پول کمک کند

تصویب فوریت لایحه مستخدمین سوئدی شهر بانی
نایب رئیس - رأی بگیریم به پیشنهاد آقای قبادیان آقا باینکه موافقت دارند قیام فرمایند (جمعی برخاستند) قابل توجه نشد لایحه دیگر دولت که تقدیم کرده راجع با استخدام چند نفر مستشار برای شهر بانی از دولت سوئد این خوانده میشود برای اینکه فوریتش را رأی بگیریم برود طبع و توزیع شود (بشرح زیر قرائت شد)

مجلس شورای ملی - چنانچه آقایان نمایندگان محترم استحضار دارند همانطور که وضع اجتماعی در این اختراعات و اکتشافات جدید رو به ترقی و تکامل میروند بهمان اندازه تبه کاران بضرر جامعه و بفتح منظو رهای شیطنانی خود با استفاده از وسائل جدید اقدام مینمایند

برای مبارزه با آنها باید دستگاه شهر بانی بفتون جدید آشنا و از روشهای نوینی که بمنظور کشف جرائم و تعقیب مجرمین معمول است اطلاع و تخصص پیدا نماید و این موضوع از لحاظ حفظ امنیت و انتظامات و آسایش عموم فوق العاده مورد توجه مخصوص قرار گرفته و تصمیم بر این است که با استخدام چند نفر متخصص در رشته های مختلف فنی پلیسی از کشور سوئد اقدام و مورد استفاده شهر بانی کمال کشور واقع گردد و در انجام آن از طریق وزارت امور خارجه با دولت پادشاهی سوئد مذاکرات لازم بعمل آمده و در نتیجه چهار نفر برای رشته های مختلف در نظر گرفته شده که اینک برای تحصیل اجازة قانونی مواد ذیل را بآئید دو فوریت تقدیم و تقاضای تصویب آنها دارد

ماده واحده - دولت مجاز است ۴ نفر اشخاص ذیل را که از اتباع کشور پادشاهی سوئد هستند بتواند کارشناس فنی ب مدت دو سال برای شهر بانی کمال استخدام نماید کار شناسان مزبور تحت ریاست و نظارت رئیس شهر بانی کمال کشور انجام وظیفه خواهند نمود .
۱ - کران فلکه رشتت کمیسر و کماندان پلیس کارشناس عبور و مرور و تشکیلات مدارس پلیسی ب مدت رئیس هیئت کارشناسان فنی با سالی ۸۰۰۰ دلار .

۲ - سروان یالمار پرونو فر پرك مفتش پلیس جنائی کارشناس تشکیلات مدرسه جنائی و امور تحقیق و تعقیب جرائم با سالی ۷۳۰۰ دلار .
۳ - سروان هاری ارلاندهاگن مفتش پلیس جنائی کارشناس کلیه مسائل فنی پلیسی و معاینات محلی جرائم با سالی ۷۳۰۰ دلار .

۴ - سروان گستار نیگوس کارشناس مربوطه بامور زندان ها با سالی ۷۳۰۰ دلار
تبصره ۱ - آغاز خدمت ۴ نفر فوق الذکر از روز حرکت از سوئد محسوب و سه ماه قبل از انقضاء مدت قرارداد و استخدام آنها با تراش طرفین قابل تجدید خواهد بود .

تبصره ۲ - حقوق کارشناسان فوق الذکر بدلاز خواهند بود نصف آن بریال و نصف دیگر آن بدلاز با اجازة انتقال آزاد بخارجه پرداخت خواهد شد و حقوق فوق الذکر از هر نوع عوارض و مالیاتی معاف خواهد بود .
تبصره ۳ - حقوق سالیانه کار شناسان مزبور با قساقط یک دوازده ماهیانه پرداخت خواهد شد .

تبصره ۴ - هر يك از کارشناسان مزبور در مقابل هر سال خدمت حق یکماه مرخصی با حقوق خواهند داشت .

تبصره ۵ - هزینه مسافرت بایران و مراجعت اشخاص مزبور و خانواده بلائصل آنها از طرف دولت ایران تأدیبه میشود و همچنین هزینه مسافرت در ایران برای انجام خدمت بعهده دولت خواهد بود

تبصره ۶ - از تاریخ ورود بایران تا موقع آمدن خانواده آنها هزینه یانسیون کامل از حیث اطاق و غذا و سوخت و روشنائی آنها بعهده دولت بوده و پس از ورود خانواده هر يك از آنها در عرض هزینه یانسیون یک آیارتمان مبله متناسب با وضع اجتماعی آنان در شهر و

در تابستان نیز يك خانه مناسب دیگری در محل بیلابی از طرف دولت با اختیار آنان گذاشته خواهد شد .
تبصره ۷ - برای هر يك از کارشناسان مزبور يك اتومبیل سواری پاراننده بهزینه دولت با اختیار آنان گذاشته خواهد شد .

تبصره ۸ - دولت چهار نفر کارشناس مزبور را در يك شرکت بیمه سوئدی در مقابل اذیت دادن حیات در نتیجه خدمت و یا شرایط جوی و بهداشتی و همچنین در مقابل هر نوع بیماری دیگری که در نتیجه شرایط مزبور حاصل گردد بیمه خواهد نمود .
تبصره ۹ - در صورت بیماری عادی که مربوط بشرايط فوق نباشد حقوق آنها تا دو ماه بایستی پرداخت و پس از آن دولت میتواند بپایان آنها را فسخ نماید ولی باید بخارج مراجعت خود خانواده آنها با هواریما باستکمام بپردازد .
تبصره ۱۰ - سایر شرایط استخدامی چهار نفر نامبرده بر طبق مقررات قانون مصوب ۲۳ عقرب ۱۳۰۱ تعیین خواهد شد . نضت وزیر محمد ساعد وزیر امور خارجه علی انفر حکمت - وزیر دارائی گلشایان وزیر کشور دکتر آقبال .

نایب رئیس - يك فوری است فوریتش مطرح است آقای دکتر عبده مخالف هستید؟ (بنده - خیر مکی - بنده مخالفم .
نایب رئیس - بفرمائید .
حسین مکی - بنده در اساس این استخدام هیچ مخالفت ندارم و از اینکه شهر بانی ایران احتیاج دارد باینکه یکدشت از افسران بیطرف از يك کشور بیطرف مثل سوئد استخدام بکند با اینهم موافق هستم اما يك افسرانی میخواهیم که شهر بانی ما را اصلاح بکنند اگر خاطر آقایان باشد شهر بانی فعلی ما هم مطابق تعلیماتی که از افسران سوئدی مثل وستیداهل کدر ایران يك تعلیماتی بافسران قدیمی ما دادند ولی این دوره ۲۰ ساله که در این مملکت حکومت پلیسی برقرار شدو يك دسته ای در زندانها و در بیغوله ها مردند و آمیول هوا زدند و کشتند وضع شهر بانی را در گون ساخته ما يك اشخاصی میخواهیم که قوی الاراده باشند و در رأس کارها قرار بگیرند و اختیار کامل داشته باشند تا اگر در سوئد مرسوم نیست کسی را در زندان با آمیول هوا از بین ببرند در ایران هم کسی را در زندان با آمیول هوا نکشد یا اگر در سوئد مرسوم نیست که يك مجبوس سیاسی را در زندان در غذایش سم بریزند و بدهند بخورد مثل سردار اسعد که در یرقالتش سم بریزند و بدهند باو بخورد و بآن وضع فجعیح بکشند بعد هم محکمه رأی بدهد ... خلاصه باید این افسران سوئدی اختیار ایشان طوری باشد که جاو گیری از فجایع حکومت پلیسی در ایران بکنند و این لایحه که بنده دینم ، دینم این اختیارات را آنها ندارند و باید با آنها نظارت کامل در امور شهر بانی ایران داده شود .

نایب رئیس - راجع فوریت بفرمائید .
مکی - راجع فوریت عرض میکنم اینستکه بعقیده بنده باید برود بکمیسیون و فوریتش هم هیچ لزومی ندارد ، مرود آنجا رسیدگی شود .
نایب رئیس - آقای کشاورز صدر .

کشاورز صدر - آقای مکی که مخالف فوریت بودند خودشان با استخدام این مستشاران

نایب رئیس - راجع فوریت بفرمائید .
مکی - راجع فوریت عرض میکنم اینستکه بعقیده بنده باید برود بکمیسیون و فوریتش هم هیچ لزومی ندارد ، مرود آنجا رسیدگی شود .
نایب رئیس - آقای کشاورز صدر .

کشاورز صدر - آقای مکی که مخالف فوریت بودند خودشان با استخدام این مستشاران

نایب رئیس - راجع فوریت بفرمائید .
مکی - راجع فوریت عرض میکنم اینستکه بعقیده بنده باید برود بکمیسیون و فوریتش هم هیچ لزومی ندارد ، مرود آنجا رسیدگی شود .
نایب رئیس - آقای کشاورز صدر .
کشاورز صدر - آقای مکی که مخالف فوریت بودند خودشان با استخدام این مستشاران

اطهار موافقت میکنند و بعقیده بنده هم نهایت ضرورت را دارد . يك مطلبی را متذکر شدند که من ناچارم عرض بکنم و شاید مورد تأیید عموم آقایان باشد و آن اینست که ما اختیار تام نمیتوانیم به مستشارانمان بدهیم باید مستشارانمان بتوانند مشاور با ما کار بکنند ما بخواهیم اختیار بدهیم اینها نوکر ملت ایرانند این برخلاف استقلال ماست نباید اینکار را بکنیم و بنده معتقدم که این کار موافق مصلحت است و خودتان هم مخالفت نفرمودید .

نایب رئیس - راجع فوریت اعلام رأی شده است کافی شود آقای وزیر فرهنگ .

وزیر فرهنگ - عرض کنم آقایان نمایندگان محترم توجه مخصوص دارند لواجی که مورد احتیاج است بگذرد وزارت فرهنگ هم لواج خیلی فوری خیلی لازمی دارد بجهت اینکه بایستی که در تکمیل تابستان و وسایل اجرا و اقدام راهم فراهم کنیم از جمله لواج خیلی مفیدی است و همه انتظارش را دارند یکی لایحه بیمه معلولین است دیگر لایحه ای مربوط بتعلیمات اجباری است لایحه راجع به بستری مرحوم دکتر حبیبی و اینهاست لایحه اصلاح شورای عالی فرهنگ است اینها در کمیسیون فرهنگ است و چون متأسفانه وقت کافی نیست اینستکه تقاضا شد همانطور که بکمیسیون های دیگر اجازه داده شده به کمیسیون فرهنگ هم اجازه داده شود که این لواج را هم تصویب کند که کار وزارت فرهنگ هم جلو بیفتد باینجهت باقیه دو فوریت تقدیم میکنم .

آزاد - آقای رئیس خواهش میکنم استیضاح را قرائت بفرمائید .
کشاورز صدر - حالا که مدتی باقی نمانده .
آزاد - من کار ندارم استیضاح من راجع مطابق آئین نامه قرائت بکنید .

حاذقی - آقای وزیر فرهنگ این لایحه تان را تقاضای فوریت نفرمودید ؟
وزیر فرهنگ - با دو فوریت .
نایب رئیس - رأی بگیریم به فوریت لایحه استخدام صاحب منصبان سوئدی آقایانی که موافقت قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد طبع و توزیع خواهد شد .

عده ای از نمایندگان - آقای رئیس بگریع از وقت گذشته است .
کشاورز صدر - آقای رئیس لایحه باز نشستگی را مطرح کنید .

تصویب فوریت طرح نمایندگان راجع به هواپیمائی کشوری
نایب رئیس - شما حالا يك کار را قطع تمام کنید - يك طرحی است که آقایان و کلا امضاء کرده اند الان میخواهیم و راجع فوریتش رأی بگیریم بعد جلسه ختم میشود .

دکتر معظمی - لایحه وزارت فرهنگ را هم مطرح کنید .
(ماده واحده بشرح زیر قرائت شد)
ماده واحده - دولت مجاز است لایحه قانونی شماره ۱۴۴۱ دولت راجع به هواپیمائی کشوری را پس از تصویب کمیسیونهای راه و قوانین داد گستری بموقع اجرا گذارده و پس از آزمایش در عمل چنانچه نواقصی در آن مشهود گردید رفع و قانون

شماره ۷۸۹ روز دستور جلسه آینده ۲۲/۴/۳۲۸
 حسب دستور ریاست محترم مجلس شورای ملی و نظر بماده ۶۳ آئین نامه داخلی
 مجلس شورای ملی روز و ساعت تشکیل جلسه آینده و دستور آن برای درج در
 روزنامه رسمی با اطلاع میرسد :

روز تشکیل جلسه - ۴ شنبه ۲۲ تیرماه ۱۳۲۸
 ساعت تشکیل جلسه ۴ ساعت قبل از ظهر

دستور جلسه :

بقیه شور در گزارش کمیسیون بودجه راجع بیوجه سال ۱۳۲۸ کل کشور

جلسه فوق العاده

روز چهارشنبه ۲۲ تیرماه ۱۳۲۸

ساعت هشت بعد از ظهر

دستور جلسه :

بقیه شور در گزارش کمیسیون راجع باصلاح قانون انتخابات

اداره دفتر مجلس

مزبور را تکمیل نموده مجدداً برای تصویب مجلس شورای ملی پیشنهاد نماید لایحه مزبور در کمیسیونهای راه و دادگستری مطرح و پس از شور اول چاپ و پخش خواهد شد تا نمایندگان نظریات خود را در موضوع لایحه ظرف هشت روز بکمیسیون بدهند و شور دوم پس از گذشتن هشت روز بعمل خواهد آمد با مضایقی نقر از نمایندگان .

مکی - این برخلاف نظامنامه است .

نایب رئیس - دو فوری است آقای

شریعت زاده مخالف هستید ؟ (شریعت زاده -

موافقم) مخالفی نیست ؟ .. (مکی - مخالفم) فرمائید

مکی - آقا ما يك اختیاری بکمیسیون دارائی

داده ایم و ببینیم کاین کمیسیون (یکی از نمایندگان -

کمیسیون دادگستری) بله ، معترض میخوام ، يك

مراتبه يك اختیاری بکمیسیون دادگستری دادیم و

دیدیم که این کمیسیون قوانین دادگستری راجع

بهین قانونی که یکمقدارش جرائم سیاسی ضمیمه این

میشود چندرشدت عمل میخوانند بخرج بدهند و چه

جور میخوانند ۱۵ میلیون جمعیت اینمملکت را عنان

و اختیارشان را بدهد بدست محاکم نظامی .

یکی از نمایندگان - اغراق میفرمائید .

نایب رئیس - راجع بفوریت لایحه هواپیمائی

است اشتباه میفرمائید .

مکی - کمیسیون دادگستری بگوید جاهائی

که محاکم دادگستری باید با حضور ه ... منصفه

تشکیل باید بدون حضور هیئت منصفه میرواند کار

بکند پس بنا براین ما نیاستی قوانین را همبطور

چشم بست اجازه بدیم بکمیسیونها برود و هرطوری

دلشان میخواند بگذارند ما بدست خودمان داریم

بدبختی برای ملت ایران فراهم میکنیم ، آقا این

را چاپ کنید توزیع کنید خود مجلس آنرا تصویب

کند (صحیح است)

شهاب خسروانی - این هوا پیمای کمک

میکنند بعدالت اجتماعی .

مکی - خوب ما میترسیم ، مار گزیده ایم .

نایب رئیس - آقای شریعت زاده .

مسعود دناپتی - آقای رئیس اینجا که جای

معامله نیست دکان بازار کرده اند میخوانند اینجا

پشت سر من معامله کنند ، خجالت دارد این ، این

چه وضعی است اینجا آمده نشسته پشت سر من می

مزخرف میگوید ...

باتمانقلیچ -- کسی که پاکت حسابش ،

این حرفها را میزند .

نایب رئیس - آقای باتمانقلیچ خواهش میکنم

باتمانقلیچ - جناب آقای رئیس بنده داشتم

خارج مرشدم گفتند رأی میگیرند آمدم اینجا نشستم

دیدم آقای کهید صحبت میکنند گفتم اینطور نیست .

نایب رئیس - آقای شریعت زاده فرمائید .

وجود نداشت در اینجا بطور واضح وجود دارد و

استند ها میکنم آقایان موافقت فرمائید

عدهای از نمایندگان - رأی رأی

نایب رئیس - رأی گرفته میشود .

دکتر عظمی - آقای رئیس بنده يك سؤال

دارم این اگر تصویب شود باز مثل سایر لوایح

چاپ میشود که آقایان ملاحظه کنند ؟

نایب رئیس - بله ، رأی میگیریم بفوریت این

لایحه آقایانی که موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند)

تصویب شد . فوریت دوم مطرح است آقای نبوی

مخالفید ؟

نبوی - من خیال میکنم که فوریت دوم ندارد

جناب آقای رئیس این لایحه دو شوری بوده صحبت

شده و رفته است بکمیسیون حالا برگشته است حالا

این اجازه برای اینست که شور دوم را کمیسیون

تصویب کند بنا بر این خواستم تذکر بشم مثل

اینست که چیزی نیست .

۷- ختم جلسه

نایب رئیس - این اختیار کمیسیون بود حالا

اگر تصویب شود طبع و توزیع میشود مخالفی نیست ؟

رأی میگیریم بفوریت دوم آقایانی که موافقت قیام

نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد ، جلسه برای

فردا ساعت هشت و نیم صبح .

در اینموقع یکساعت و بیست دقیقه بعد از ظهر

جلسه ختم و فردا صبح ساعت هشت و نیم موکول گردید

رئیس مجلس شورای ملی - **رضا حکمت**

تصحیح

در صفحه ۴۶۵۵ ستون ۳ سطر ۱۹ در بیانات

آقای امیر تیمور کلمه «ده» تبدیل به «صد» میشود

شریعت زاده - اجازه فرمائید اگر مقصود

از عدم مراعات نظم و حکومت نظامنامه و یا اشتغال

بمطالبی که مربوط بوظیفه مجلس نیست اینست که

بنده حرف نزنم بنده مرخص میشوم .

نمایندگان - فرمائید .

شریعت زاده - در اینجا که نباید صحبتی

خصوصی بشود و بمقتضای مسؤلیتی که ما داریم باید

بجرفهای همدیگر گوش بدیم اینجا همکار محترم

بنده آقای مکی راجع بچیزی که صحبت نکردند راجع

بفوریت بود در صورتیکه مورد بحث دلایل لزوم

تسریع فوریت یا عدم لزومش است مطلبی که فرمودند

راجع به کمیسیون چایش اینجا نبوده است برای

اینکه خوبی یا بدی نحوه انجام وظیفه کمیسیون به

تشخیص جنابعالی نیست در کمیسیون يك اشخاص

صلاحیتداری هستند که بوظیفه خودشان م خوب

آشنا هستند (مکی - خیلی خوب وظیفه شانرا انجام

میدهند) جنابعالی هم باید نسبت بهمکارانتان حسن

نیت داشته باشید هنوز هم يك چنین قانونی که

جنابعالی میفرمائید تصویب نرسیده است (مکی - شور

اول شده است) يك لایحه ای از طرف دولت داده

شد طبق اختیارات بکمیسیون ارجاع شد در کمیسیون

مطالعه شد موافق و مخالف باشند مذاکره کردند و

بعد هم با وزیر جنگ توافق کردند که در شور دوم با

کمال صداقت آنچه که لازم است و باصلاح مملکت

است تصویب بکنند آنچه که لازم نیست باشد

بهمان وضع سابق ، بنابر این قضاوتی که جنابعالی

بدوا فرمودید قضاوت صحیحی نیست و نباید نسبت

بر ققیاتان اینطور فکر بکنید اما راجع بفوریت این

لایحه بنظر بنده یکی از مسائل مهمی برای مملکت

ما مخصوصا حالا که مجلس هم از مدتش چیزی باقی

نیست برقراری نظم در موضوع هواپیمائی است

(صحیح است) و یکی از مسائل مهم مملکتی است

اینست که بنظر من اگر در بسیاری از دلایل فوریت